

De destruenti quidem: si idem eiusdem proprium posuit. Non enim erit proprium, quod positum est esse proprium. nam idem eidem omne: quid est esse indicat. quod autem esse indicat: non proprium, sed terminus est. ut quia qui dixit honesti proprium dicens esse, idem eiusdem proprium assignavit (idem enim est honestum & decens) non utique erit decens honesti proprium. Construenti autem si non eiusdem proprium assignavit, cum conuersim predicatum posuit. Nam erit proprium quod positum est non esse proprium, ut quia qui posuit animalis proprium id quod substantia animata, non idem quidem eiusdem proprium posuit, & conuersim predicatum assignavit, erit animalis proprium substantia animata. Deinde etiam in ijs que similitum partium sunt considerandum est, de destruenti quidem: si quod totius est proprium, non verificatur de parte. aut quod partis: non dicitur de toto. Non enim erit proprium: quod positum est esse, proprium. accidit autem in aliquibus hoc fieri. assignabit enim aliquis in ijs quae similitum partium sunt proprium: aliquotiens quidem in toto respiciens, aliquotiens autem in eo quod secundum partem dicitur ipse seipsum intelligens. at erit neutrum recte assignatum: ut in toto quidem. quia qui dixit maris proprium, plurima aqua falsa: alicuius similitum partium posuit proprium, & tale assignavit quod non verificatur de parte (non enim erit quiddam maris, plurima aqua falsa) non utique erit maris proprium. plurima aqua falsa. In parte autem, ut quia qui posuit aeris proprium, respirabile: similitum quidem partium alicuius dixit proprium, tale autem assignavit quod de aliquo aere verum est: de toto autem non dicitur (non enim erit vniuersus aer respirabilis) non erit utique aeris proprium respirabile. Construenti autem: si verificatur de vnaquaque similitum partium quod est proprium earum secundum totum. Erit enim proprium: quod positum est non esse proprium, ut quia verificatur de omni terra deorsum ferri secundum naturam. est autem & hoc proprium alicuius terrae secundum totum (nam secundum naturam. Deinde ex oppositis considerandum est: primum quidem ex contrariis. destruenti quidem: si contrarij non est contrarium proprium. Neque enim contrarij erit contrarium proprium. ut quia contrarium est iustitiae quidem iniustitia, optimo autem pessimum. non est autem iniustitiae proprium optimum: non erit iniustitiae proprium pessimum. Construenti autem: si contrarij contrarium proprium est. & contrarij contrarium proprium erit. Ut quia contrarium est bono quidem malo eligendo autem fugiendum. est autem boni proprium eligendum: erit mali proprium fugiendum. Secundum autem: ex ijs que ad aliquid sunt, destruenti quidem: si hoc ad aliquid est, eius quod est ad aliquid non est proprium. Neque enim hoc quod ad aliquid est: eius quod ad aliquid est, erit proprium. ut quia dicitur duplum quidem ad dimidium, superans autem ad superatum, non est autem dupli proprium superans: non erit dimidij proprium superatum. Construenti autem, si autem eius quod est ad aliquid, hoc quod ad aliquid est proprium: & eius quod est aliquid, id quod est ad aliquid erit proprium. Ut quia dicitur dupli quidem ad dimidium id esse quod duo ad vnum. est autem dupli proprium ut duo ad vnum: erit dimidij proprium, ut vnum ad duo. Tertium autem, destruenti quidem: si habitus, id quod secundum habitum dicitur non est proprium: neque profecto priuationis, id quod secundum priuationem dicitur, erit proprium: & si priuationis, id quod secundum priuationem dicitur non est proprium: neque habitus, id quod secundum habitum dicitur erit proprium. Ut quia non dicitur surditatis proprium insensibilitate esse: neque auditus proprium sensum esse. Construenti vero, si quod secundum habitum dicitur, est habitus proprium

Quinquagesimus quartus Declaratio

Quinquagesimus quintus Declaratio

Quinquagesimus sextus Declaratio

Quinquagesimus septimus Declaratio

Quinquagesimus octauus Declaratio

Quinquagesimus nonus Declaratio

Sexagesimus Declaratio

Sexagesimus primus Declaratio

Sexagesimus secundus Declaratio

Sexagesimus tertius

& priuationis id quod secundum priuationem dicitur, erit proprium, & si priuationis, id quod secundum priuationem dicitur, est proprium: & habitus quod secundum habitum dicitur erit proprium. Ut quia visus est proprium videre secundum quod non habemus visum, nati habere. Deinde ex affirmationibus & negationibus: primum quidem ex ipsis quae predicantur. Est autem locus hic uti lis destruenti tantum, ut si affirmatio vel quod secundum affirmationem dicitur, eius est proprium. non erit profecto eius negatio, neque quod secundum negationem dicitur, proprium, si autem sit negatio aut quod secundum negationem dicitur proprium: eiusdem non erit affirmatio, neque quod secundum affirmationem dicitur proprium. ut quia proprium animalis est animatum: non erit animalis proprium, non animatum. Secundum autem ex predicatis vel etiam non predicatis, & de quibus predicatur vel non predicatur, destruenti quidem: si affirmationis affirmatio non est proprium. Neque enim negatio negationis erit proprium, & si negatio negationis non est proprium: neque affirmationis affirmatio erit proprium, ut quia non est proprium hominis animal: neque non hominis animal, si autem non hominis non videtur proprium non animal: neque hominis erit proprium animal. Construenti autem: si affirmationis affirmatio est proprium: Nam & negatio negationis erit proprium, si autem negationis negatio est proprium: & affirmatio affirmationis erit proprium. ut quia non animalis est proprium non viuere: erit animalis proprium viuere, & si animalis proprium videtur viuere: & non animalis proprium videbitur non viuere. Tertium autem ex ipsis subiectis, destruenti quidem: si quod assignatum est, proprium: affirmationis est proprium. Non erit enim idem & negationis proprium. si autem negationis est proprium quod assignatum est: non erit affirmationis proprium. ut quia animalis proprium est animatum non animalis non erit proprium animatum. Construenti vero: si assignatum proprium non est affirmationis proprium: erit negationis proprium. At hic locus deficit, nam affirmatio negationis: & negatio affirmationis non est proprium, quandoquidem affirmatio negationi omnino non inest, negatio autem affirmationi inest quidem: at non ut proprium inest. Deinde ex ijs que ex opposito diuiduntur, destruenti quidem: si eorum quae ex opposito diuiduntur, nullum vilius reliquorum ex opposito diuisorum est proprium. Neque enim quod positum est: erit proprium cuius positum est proprium. ut quia animal sensibile nulli aliorum mortalium animalium est proprium: non erit animal intelligibile dei proprium. Construenti autem: si ceterorum quae ex opposito diuiduntur quoduis est proprium talium quorumcumque eorum quae ex opposito diuiduntur. Nam reliquum erit eius proprium cuius positum est non esse proprium, ut quia prudentiae est proprium, prudentiae esse rationalis virtutis esse: & aliarum virtutum sic vniuersi cuiusque sumptus erit temperantiae proprium se natum esse concupiscentiae virtutis esse. Deinde ex casibus destruenti quidem: si casus non est casus proprium. Neque enim casus erit proprium casus, ut quia non est eius quod est iuste proprium id quod bene: neque iusti proprium erit bonum. Construenti autem: si casus est proprium casus. Nam & casus erit casus proprium, ut quia hominis est proprium gressibile bipedes: & homini erit proprium gressibile bipedi dicitur. Non solum autem in eo quod dictum est secundum casum est considerandum, sed & in oppositis, quemadmodum & in prioribus locis dicitur est, destruenti quidem: si oppositi casus, non est proprium oppositi casus. Neque enim oppositi casus erit proprium oppositi casus ut quia non est eius quod est iuste proprium quod bene: neque iniuste erit proprium quod male. Construenti vero: si oppositi casus est proprium oppositi casus. Nam & oppositi casus: erit proprium oppositi casus, ut quia honesti est proprium optimum: & inhonesti

Declaratio

Sexagesimus quartus

Declaratio

Sexagesimus quintus

Declaratio

Sexagesimus sextus

Declaratio

Sexagesimus septimus

Declaratio

Sexagesimus octauus

Annotatio

Sexagesimus nonus

Declaratio

Septuagesimus

Declaratio

Septuagesimus primus

Declaratio

Septuagesimus secundus

Declaratio

Septuagesimus tertius

Declaratio

Septuagesimus quartus

Declaratio

Septuagesimus quintus

erit pprrium pessimū. Deinde ex ijs q̄ similiter se habet. destruētū q̄dē: si q̄d similiter se habet. eius q̄d similiter se habet. nō est pprrium. Neq; enī q̄d si- militer se habet: eius q̄d similiter se habet erit pprriū. vt quia similiter se ha- bet ad extruēdū ḡdificiū ḡdificator. & medicus ad efficiēdā sanitatē. nō est autē pprriū medici efficere sanitatē: neq; ḡdificatoris erit pprriū. extruere ḡdificiū.

Septuagesimus sextus.
Declaratio
Cōstruenti autē: si q̄d similiter se habet erit pprriū. vt qm̄ simi- liter se habet medic⁹ ad id q̄d est eē effectiuum sanitatis & ludi magister ad id q̄d est esse effectiuū bonę habitudis. est autē pprriū magistri ludi esse effectiuū bonę habitudinis: erit proprium & medici effectiuum esse sanitatis. Deinde

ex ijs que sic se habent. destruētū quidē: si q̄d sic se habet. ei⁹ q̄d sic se habet nō est proprium. Neque enī quod sic se habet. ei⁹ quod sic se habet. erit pprriū.

Septuagesimus octauus.
Declaratio
Si autē eius quod sic se habet. id q̄d sic se habet est propriū: ei⁹ non erit pro- prium cui⁹ positum est esse proprium. Vt quia sic se habet prudentia ad hone- stum & turpe. eo q̄d disciplina vtriusq; eorū est. nō est autem prudentię pprriū disciplinā esse honesti: non vtique erit proprium prudentię disciplinā esse tur- pis. si vero est proprium prudentię disciplinā esse honesti: non erit proprium eiusdē disciplinā esse turpis. impossibile est enim eiusdē plura esse propria. Con- struenti vero nihil locus iste vtilis. nā quod sic se habet: vnum ad plura cōpa- ratur. Deinde destruētū quidē. si quod secundum esse dicitur. nō est eius q̄d secundum esse dicitur proprium. Nā neque corrupti eius quod secundum esse dicitur. corrupti. neque generari eius quod secundum generari dicitur. erit proprium. vt quia non est hominis proprium esse animal. neque eius quod est hominem generari. erit proprium generari animal. neque ei⁹ quod est hominem corrup- pi erit proprium corrupti animal. Eodem autem modo accipiendum est & ex generari ad esse & corrupti. & ex corrupti ad esse & generari: quę ad- modum dictum est nunc ex esse ad generari & corrupti. Construenti autē

si eius quod est secundum esse ordinatum est. Est autem per se. ordinatum p- prium. nam & eius quod secundum generari dicitur. erit hoc quod secundum generari dicitur proprium: & eius quod secundum corrupti. hoc quod secun- dum corrupti est assignatum. vt quia hominis est proprium esse mortalem: & eius quod est generari hominem. erit proprium generari mortalem. & eius quod est corrupti hominem: corrupti mortalem. Eodem autem modo ac- ciendum est & ex generari & corrupti: & ad esse. & ad ipsa ex ipsis fieri: quę admodum & in destruētū dictum est. Deinde inspiciendum ad ideam sup- positi. destruētū quidē. si idēz non inest. aut si non qua id dicitur. cuius est p- prium assignatum. Non enim erit proprium quod positum est esse pprriū. vt quoniam ipsi homini non inest quiescere qua homo est. sed qua idea: nō erit hominis proprium quiescere. Construenti autem: si idēz inest. & secundum hoc inest qua dicitur de illo ipso. cuius positum est non esse proprium. Erit enim proprium quod positum est non inesse proprium. vt quoniam inest ipsi animali ex anima & corpore compositum esse. & qua animal est ipsi inest id: erit proprium animalis ex corpore & anima compositum esse.

Vinti cap. scholia. De pblematis pprrii loci alij duodeuiginti ¶ 86. Vt quia non est hominis pprriū studiosum. studiosum etiā de alijs ab hoibus dicit ex numero. 75. libri predicamentorū & nota illi respondere. apl⁹ cognoscitur. nō igitur potest simpliciter esse ho- minis pprriū. neq; per locum magis hominis aut maxime hois (modo magis & maxie ho dicitur locutio admitteret) magis studiosum & maxie stu- diolum pprriū erit. accommodat⁹ forte exēplū de albo & cōgregatiuo visus assignari possit. vt rūs & albi quā & cōgregatiū visus magis & maxie susceptiua. ¶ 87. Si queritur accōmo- datus exēplū ignis loco & ei⁹ q̄d est sursum ferri apponatur albi & diffusiuū. dūgregatiūve

visus ¶ 88. Vt qm̄ magis pprriū aialis est sentire. ferme exēpla locorū in plerisq; nō p verita- te ponūt. sed ex hypothesi (discēdi causa) q̄ ita sit. vt ex hoc 88. numero & 92. cognoscas. qa qd hic negat pprriū aialis illi astruit pprriū. qd sane fit discēdi causa. & posita hypothesi q̄ ita sit. ¶ 89. Vt quia min⁹ est pprriū hois mansuetū natura. neq; hęc exēplatis declaratio. pverita- te posita est: sed ex hypothesi intelligēdi causa intelligēda est. ¶ 94. Vt qa similit est ratio- nalis pprriū primū prudēs. vt em visio oculo. & audicio auri pprriū inest: ita prudentia rationali p- mētis. q̄ vis actiua. ministratiuaq; dicit. & tēperātia p- cōcupiscibilis. & prudentia moderatur tēperatq; rationale p- tē. & tēperātia cōcupiscibilis: vt & bona visio visū. sed qd prudentia & tē- perātia sit. ex moralib⁹ est agnoscedū. & q̄ pres illę atē ei⁹ sint vires qdā & potētę. nō reipā & subiecto discēdit: ex libro de aia. quare illis declarādis nō est hic diuimorādū. ¶ 97. Differe autē qd est ex similiter habētibus. ex. 94. nūero pportio autē dicitur. vt primi cōcupiscibilis & primi rationalis. hic autē cōfertur cōparaturq; idēz vt vtere cōfertur flāmę et c. arboni.

De proprio loci alij. Cap. V.

¶ De proprio loci alij. Cap. V. Eūde ex magis & minus. Primū qdē destruētū: si quod magis est. ei⁹ qd magis nō est pprriū. Neq; enī quod mi- nus est. ei⁹ quod min⁹ erit pprriū. neq; quod minime. ei⁹ qd minime. neq; qd maxie ei⁹ qd maxie. neq; qd simpliciter ei⁹ quod simpliciter. vt qa nō est magis colorari magis cor- poris pprriū: neq; min⁹ colorari min⁹ corporis propriū erit. neque colorari corporis oino. Cōstruenti autē: si qd magis est ei⁹ quod magis est. est propriū. Nā quod minus est ei⁹ quod min⁹ est. erit pprriū. & quod minime eius quod minime. & qd maxime ei⁹ quod maxime. & quod simpliciter eius quod simpliciter. vt quia magis viuētis magis senti- re est propriū: & minus viuētis minus sentire. erit propriū. & eius quod maxi- me id quod maxime. & eius quod minime id quod minime. & eius quod simpli- citer. id quoque qd simpliciter. Et ex eo autē qd simpliciter: ad eadē cōfi- derādū. destruētū quidē: si quod simpliciter nō est propriū. Neque em̄ qd magis est eius qd magis. neque qd min⁹ eius qd minus. neque qd maxie eius quod maxie. neque quod minime. eius quod minime erit proprium. vt quia non est hominis pprriū studiosum: neque magis hominis. magis studiosum erit propriū. Cōstruenti autē: si qd simpliciter est. eius quod simpliciter est p- priū. Nā & hoc quod magis eius qd magis. & qd minus eius quod minus. & quod minime eius quod minime. & quod maxime eius quod maxime erit p- prium. vt quia est ignis proprium sursum ferri secundum naturam: & magis ignis erit magis proprium. sursum ferri secundum naturā. eodē autē modo con- siderandum est & ex alijs huiusmodi. Secundum autē. destruētū quidem: si quod magis est. non est eius quod magis est propriū. Neque enim quod mi- nus est eius quod minus erit proprium. vt qm̄ magis est proprium aialis senti- re q̄ hominis scire. nō est autē animalis propriū sentire: quare nō erit hois pro- prium scire. Construenti autē: si quod minus. eius quod minus est proprium. Nam & quod magis eius quod magis erit proprium. vt quia minus est pro- prium hominis mansuetum natura q̄ animalis viuere. est autem hominis pro- prium mansuetum natura: erit propriū aialis viuere. Tertium vero. destruētū quidem: si cuius magis est. proprium non est. Neque enim cuius est mi- nus propriū: erit eius proprium. si autem illius est proprium: nō erit huius pro- prium. vt quia colorari magis superficie quam corporis est proprium. non est autem superficie proprium: non erit corporis proprium colorari. si vero est su- perficie proprium: non erit corporis proprium. Construenti autē hic locus nō est vtilis. nam impossibile est idem plurimum proprium esse. Quartum. de- struenti quidem. si quod magis est eius proprium. non est proprium: neque p- secto quod minus est eius propriū. erit pprriū. Vt quia magis est propriū animalis sensibile q̄ partibile. non est autem aialis sensibile propriū: quare nō erit aialis partibile propriū. Construenti autē: si quod minus est eius pprriū.

Octogesim⁹ tertius
Declaratio.

Octogesim⁹ quartus
Declaratio

Octogesim⁹ quintus.
Declaratio

Octogesim⁹ sextus
Declaratio

Octogesim⁹ septimus
Dubitatio

Octogesim⁹ octauus
Declaratio.

Octogesim⁹ nonus.
Declaratio.

Nonagesim⁹
Declaratio.

Nonagesi- mus primus

Declaratio est propriū. ¶ Nā & quod magis est eius p̄priū: erit propriū. vt qm̄ minus est
 Nonagesim^o propriū aialis sentire q̄ viuere. est aut̄ aialis p̄priū sentire: erit aialis p̄priū vi-
 secundus uere. ¶ Deinde ex his q̄ s̄l̄r̄ insunt. primum qd̄ destruēt: si qd̄ s̄l̄r̄ est p̄priū
 Declaratio nō est p̄priū ei⁹ cuius s̄l̄r̄ est p̄priū. Neque enī qd̄ s̄l̄r̄ est p̄priū: erit p̄priū
 eius cuius s̄l̄r̄ est p̄priū. vt q̄ s̄l̄r̄ est propriū cōcupiscibilis cōcupiscere: &
 rationalis ratiocinari. nō est aut̄ p̄priū cōcupiscibilis cōcupiscere, nō erit rō-
 Nonagesim^o nalis propriū ratiocinari. Construēti vero: si qd̄ s̄l̄r̄ est p̄priū: ei⁹ est pro-
 tertius priū, cuius est s̄l̄r̄ propriū. Nā & qd̄ s̄l̄r̄ est propriū: erit eius propriū cui⁹
 Declaratio s̄l̄r̄ est propriū. vt q̄ s̄l̄r̄ est rōnalis propriū primū prudens, & cōcupiscibili
 p̄priū primū tēperans. est aut̄ rōnalis primū prudens: erit igit̄ cōcupiscibi-
 Nonagesim^o bilis propriū primū tēperans. Scd̄m̄ aut̄ destruēt qd̄: si qd̄ s̄l̄r̄ est p̄-
 quartus priū non est propriū eius. Nā neque quod s̄l̄r̄ est propriū: erit propriū
 Declaratio eius. vt q̄ s̄l̄r̄ est propriū hoīs videre, & audire, non est hoīs propriū vide-
 Nonagesim^o re: non utique erit hoīs propriū audire. Construētū vero: si quod s̄l̄r̄ est ei⁹
 quintus propriū, est p̄priū. Nā qd̄ s̄l̄r̄ est eius propriū, propriū erit, vt q̄ s̄l̄r̄
 Declaratio est propriū aī: aliqd̄ partium eius primo esse cōcupiscibile primo: erit utique
 propriū animę, q̄pp̄ia partium eius esse rōnale primo. Tertium vero. de-
 Nonagesim^o struētū qd̄: si cuius s̄l̄r̄ est propriū non est propriū. Neque enim cuius
 sextus s̄l̄r̄ propriū: erit propriū, si aut̄ illius est propriū: non erit alteri⁹ p̄priū.
 Declaratio vt q̄ vrere s̄l̄r̄ est propriū flāme, & carbonis, non est aut̄ flāme propriū
 vrere: non erit carbonis propriū vrere. si aut̄ est flāme propriū: non erit
 carbonis propriū vrere. construēti aut̄ hic locus non est utilis. differt aut̄
 quod est ex s̄l̄r̄ se habentibus ab eo quod ex ijs est q̄ s̄l̄r̄ insunt. qm̄ illud qd̄
 secundum proportionem sumit non in eo quod inest aliqd̄ comparatum: hoc
 autem ex eo quod inest, alicui comparatur. Deinde destruēdi quidem: si po-
 tentia propriū assignans & ad non ens assignauit propriū potentia, cum non
 contingat ei potentia in esse cum ens non est. Non enim erit propriū:
 quod positum est esse propriū. vt q̄ q̄ dixit aeris propriū respirabile: po-
 tentia qd̄ assignauit propriū (nā tale propriū vt respirari possit, respira-
 bile est) assignauit aut̄ & ad non esse propriū. nā & cum non est animal qd̄
 spirare natum est aerem, contingit aerem esse: non tñ cum non est aīal, possi-
 bile est spirare. q̄ re neque aeris erit propriū hm̄oī possibile respirari tunc q̄
 animal non erit quod tale est vt respirare possit. non ergo erit aeris propriū
 respirabile. Construēti aut̄: si potentia assignās propriū, tā ad ens assignā-
 Nonagesim^o uit p̄priū q̄ ad non ens, cum contingit potentia non entī iesse. Erit ei pro-
 octauus priū qd̄ positum est non esse p̄priū. vt q̄ q̄ assignauit p̄priū entis possi-
 Declaratio bile pati, aut facere potentia assignās p̄priū, ad ens assignauit p̄priū. nā cum
 ens est: & possibile pati qd̄, aut facere erit, q̄ re p̄priū erit entis possibile pati
 qd̄, aut facere. Deinde destruēti qd̄ em̄: si p̄ sup̄abundantiā posuit p̄priū.
 Nonagesim^o nonus Non erit ei p̄priū qd̄ positum est esse propriū. accidit em̄ sic assignātū
 Declaratio propriū: non de q̄ orationem, & nomen verificari. nā corrupta re: nihil mi-
 nus erit oratio. nā eorū q̄ sunt: alicui maxīe iest. vt si q̄ assignet ignis p̄priū
 corp^o leuissimum. corrupto ei igne: erit aliqd̄ corporum qd̄ leuissimū erit. q̄ re
 Centesim^o non erit ignis propriū: corpus leuissimum. Construēti aut̄: si non per su-
 Declaratio perabundantiā posuit propriū. Erit ei secundum hoc bñ positum propriū,
 vt quia qui posuit hoīs propriū aīal mansuetum natura, non superabundantiā
 assignauit propriū: erit utique secundum hoc bene positum propriū.

¶ QVINTI TOPICORVM ARISTOTELIS FINIS.

¶ SEXTVS TOPICORVM ARISTOTELIS.

RJM I Cap. Sexti Topicorū Aristotelis scholia. Problematis diffinitōis loci quinq̄.
 ¶ Quare argumentatio facilior quæ circa hoc q̄ quæ circa illud. circa hoc: q̄ non be-
 ne diffiniuit, circa illud: q̄ non diffiniuit.

¶ Sexti Topicorum Aristotelis de locis diffinitionis. Cap. I.

Primus locus
 Declaratio
 ¶ Autem quod est circa terminos negocij, partes sunt quin-
 q̄. Nā aut q̄ oīno non verū est dicere de quo nomen & ora-
 tionē (oportet enim hoīs diffinitionē de omni hoīe verifica-
 ri) aut q̄ cum sit genus non posuit in genere vel non accom-
 modato genere posuit (oportet em̄ eū qui diffinit in genere
 ponentē differentias adiungere. nā maxīe eorū quæ sūt in
 diffinitione: genus videtur diffinitū substantiā significare)
 aut q̄ non p̄pria est diffinitio. oportet em̄ diffinitionē propriā esse: quæ ad modū
 prius dictum est, aut si oīa quæ dicta sunt is qui fecit, nō diffiniuit, neq̄ dixit qd̄
 est esse rei diffinitione, reliquū autem præter ea quæ dicta sunt si diffiniuit qui-
 dem, at non bene diffiniuit. ¶ Si igitur non verificatur de quo nomen & oratio:
 Secundus
 Declaratio
 ex ijs quæ dicta sunt in accidente locis, considerandū. ¶ Nam & illic verū vel
 non verū: oīs consideratio fit, qm̄ enim qd̄ inest accidēs disputamus: qd̄ verū est
 dicimus. quādo aut̄ qd̄ non inest: qd̄ non verū. ¶ Sin vero nō accommodato ge-
 nere posuit, aut si nō propria est assignata oratio: ex ijs qui sunt ad genus & pro-
 priū dictis locis, perspicendū. Reliquū vero si non diffiniuit, aut si non bene
 diffiniuit: aliquo mō aggrediēdū dicere. ¶ Primū igitur inspicendū si nō bene
 diffiniuit. ¶ Nam facilius est: quod libet fecisse, quā bene fecisse. manifestū igitur
 quoniam peccatū circa hoc plurescū: eo q̄ laboriosius. quare argumentatio
 facilior quæ circa hoc, q̄ quæ circa illud fit. ¶ Sunt autem eius quod est nō bene
 partes duæ. Vna quidē, obscura interpretatione uti. ¶ Oportet enim diffiniē-
 tem (vt contingit) quam clarissima interpretatione uti. eo q̄ cognoscendū gra-
 tia, assignatur diffinitio: secunda autem, si amplius dixit in diffinitione quā par-
 sit. nam omne quod superadiectum est in diffinitione, superfluum est.

¶ Secundi cap. scholia. De diffinitione loci alij vnde dicitur. ¶ Nam equiuoca est ductio
 & cōmensuratio. si duco equiuocum est, & se ductorem volētī præbere significat. vt
 fata volentem ducunt. & abducere: vt, Qui ducis vulvū & non legis ista libenter:
 Omnibus inuideas liuide, nemo tibi. & existimare: vt ego sic animo duco mox me in
 ter meos futurum. & ex numero. ¶ primi, ductio equiuoca est, præbitionem ducatus volentī
 significans, & abductionem, & existimationem. casus enim solet appellare Aristoteles nō mo-
 do principalia, & sua aduerbia sed & coniugata & alia abinuitem deducticia: quæ principium
 vocis retinet, sed sine euarant, quāuis illius loci in folis principalibus & aduerbijs declara-
 tionem fecerit. Et q̄ hic ductio dicitur, Aristoteles habet q̄s q̄ quod manifeste apud Græcos
 equiuocum est esse alias habens significationes: nunc ductum, nunc educationem, nunc viuē-
 di regulam & dietam, significans. Cōmensuratio etiam quam *συνμετρία* appellat Aristote-
 les equiuocū est, nunc debita & elegantē magnitudinē rationē proportionemq̄ significans:
 nunc autem contemperatio nem qualitatum atque humorum. ¶ Alius si secundum meta-
 phoram dixit. Metaphora latine dicitur translatio, deciduum & indeciduum p̄prie circa idem
 fieri nata sunt: & circa id quidem cui motus secundum locum conuenire natus est. vt folia de-
 cidua sunt, vt vitis indecidua, vt lauri & buxi. translatie igitur de scientia dicitur q̄ forte
 scientiam sit adeptus ab illius rei credulitate dimoueri non possit, nutrit proprie quæ vbera
 admouet natis. translatie igitur de terra. obscuras enim esse metaphoras per manifestum est.
 Quid facis Oenone? quid arenē semina mandas?
 Non profuturis lictora bobus aras.

Graia iuuenca venit: quæ te, patriamq̄ domumq̄
 Perdat: Ilo prohibe Graia iuuenca venit.
 ¶ Amplius si nō positus nominibus utitur, si nondū impositis: sed innouatis nominib⁹ vt ri-
 tur. quo mō Plato innouatis utebāt ab eo vocabulis, p̄ oculo, araneo, & medulla. *ὀφθαλμῶν, ἀράχνης, σπυρίδιον*
 σπυρίδιον. ¶ Quæ si latin^o permitteret sermo: diceremus ciliembre, putrimordax,
 G iij

Primus locus
 Declaratio

Secundus

Declaratio

Tertius

Quartus
 Declaratio

Quintus

Declaratio

Ouidius

Ciliembre
 Putrimordax.

bipes est. sed non propter hoc absurdum aliquid accidit. non enim de animalibus gressibile bipes predicatur. sic enim de eodem bis bipes predicatur: si de animalibus bipede. gressibile bipes dicitur. quare semel tantum bipes predicatur. similiter autem & in concupiscentia. non enim de appetitu id quod est delectationis esse predicatur. sed de toto. quare semel & hic predicatio fit. Non est autem bis dicere idem nomen. aliquid absurdum. sed frequenter de aliquo idem predicari. sicut Xenocrates prudentiam diffinitivam & contemplativam eorum que sunt. dicit esse. nam diffinitiva contemplativa quedam est. quare bis idem dicit. addens rursum & contemplativam. similiter autem & quicumque refrigerationem. privationem eius quidem caloris qui secundum naturam est: dicunt esse. nam omnis privatio eius est: quod secundum naturam est. quare superfluum est addere secundum naturam. sed sufficit fortasse dicere privationem caloris. eo quod ipsa privatio. notum facit quod eius sit quod secundum naturam dicitur. ¶ Rursum si vniuersali dicto addidit & particulare. ¶ Ut si elementiam imminutionem expectantiam & iustorum. nam iustum expediens quippiam est. quare continetur in expediente. superfluum igitur iustum. nam qui dixit vniuersale: addidit & particulare. & si medicinam disciplinam sanatiuorum animali & homini. aut legem imaginem eorum que natura sunt bona & iusta. nam iustum bonum quippiam. quare frequenter idem dicit. Vtrum igitur bene an non bene diffiniuit: per hæc & huiusmodi perspicendum.

Decimus sextus
Declaratio

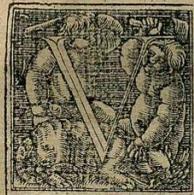
A Errii Capitis scholia. De diffinitione loci alij vnde quadragesima. dubitationes quatuor ¶ 17 Quare si plures erunt eiusdem diffinitionis idem erit diffinitio esse. nam vnaque que diffinitio esse. essentiam. substantiamque diffinitio importat. quod quidem ipsi diffinitio idem esse necesse est. at si diffinitiones res ipsa essent diuersas. & ipsa quoque. esse diuersa essent. non igitur eadem erunt vni & eidem diffinitio. quod tamen esse oportet. ¶ 18. Et superficies. solido. solidum. corpus. quodque in tres porrigitur dimensiones. longum. latum. crassum. ¶ Elementum. litera. sed vt grammatici volunt: elementum est cum in voce formatur. litera vero cum scribitur. delineaturque. Linea autem. signo magis. signum nota punctum. ¶ 19. Quod est in quiete. & diffinitione. quod est in statu. & perfectione. imperfecta enim quandiu in perfectionem tendunt. indefinita. indeterminataque sunt. cum autem suam perfectionem affeuerunt. definita. determinataque sunt. & in quiete. quare per hunc locum qui est perantiam diffinitio. continentiam esse perturbationem gustus aut tactus. peperam diffinitio: tam temperantiam determinata. & in quiete: continentiam autem indeterminata. indefinitaque. ¶ 24. Vt corporis diffinitio. Corpus æquiuocum est nunc substantiale nomen. & tunc diffinitur substantia corporea. nunc autem quantitatis nomen. & tunc diffinitur quantitas continua. tres dimensiones habens. cum igitur dicitur quod tres dimensiones habet. sola apposita est differentia. que quale quid est dicit. non igitur particula que quid est dicit. adiecta est. solum enim diffinitio genus quid est eius dicit. tales tamen diffinitiones quando per manifestum diffinitio genus est. sine calumnia admittuntur. quod ad diffinitiones recta expectatur vel maxime i disciplinis intelligenda. ¶ 27. Ex his que ad genera sunt elementis: ex locis. communibusque principijs generis. ¶ 28. Si transiens dicitur genera. transit. transcedit. transgrediturque genera: quod dimissio vicino genere. remotum sumit ad diffiniendum. melius enim per propinquum genus. videlicet finitum. vt iustitiam per virtutem quam per habitum. ¶ 31. Diuisa differentia non verificata de genere. tamen si ea differentia non proprie de genere predicatur ex numero. 39. nam neque maiora neque generi diuisio equa: recipit tamen genus particulare vt iustitiam differentie verificatione. aliquid sane aial rationale est & aliquid irrationale. & earum diffinitio vniuersalem. nam animal omne. aut rationale aut irrationale est. ¶ 33. Est autem dictus locus utilis ad eos qui ponunt ideas esse. Secundum ponentes ideas. vnaqueque idea est id quod est: nulli alterius predicatione recipies. vt ipsum aial: est ipsum animal: & ipsa longitudo. ipsa longitudo. neque de ea predicantur aut latitudinem habens. aut sine latitudine. & (vt aiunt) ipse equus solus est ipse equus. neque vnus plures. alioqui de ipso equo iam predicaretur vnus idea. & multitudinis idea. sed ipsi illa videtur de omnibus aut alijs affirmatione aut negatione verificari oportere conceditur. ¶ 40. Rursum si predicatur genus de differentia. Genus de inferiori differentia neque proprie predicatur. neque illa de genere autem genus de inferiori differentia vniuersaliter verificatur. genus autem non proprie de differentia predicatur. nam predicari est formam importare. & subiecti rem subiectam. at qui genus rem subiectam potius importat: differentia vero formam. quare genus valentius iure subiectum fuerit: & differentia illa predicatum. non est autem illa ex. 31. numero generis predicatum. quare multominus genus. differentie predicatum erit. ¶ Nam si de vnaqueque differentiarum animal predicabitur. genus est vt

informe. predicatum autem (vt dictum est) formam dicit. Itaque si subiectum. rem subiectam & que vt materia. subterfuculicque est dicit: genus potius subiectum fuerit. quare si genus de forma predicabitur: & materia de forma predicari videbitur. Et etiam si genus vt aial de differentijs predicabitur. de quocumque predicatur. ratione esse videbitur. Quare cum a forma si vnumquodque. & a diuersa forma diuersum. multa fa aialia predicabitur. Alia enim & alia differentia rationale. mortale. gressibile bipes. ¶ 41. Nam si de differentia predicatur homo. manifestum quod differentia est homo. elementum vult esse Aristoteles: quicquid apte: accomodetur de differentia predicatur. differentia esse inferiori enim forma superiori forme: vt subiectum esse videtur. vt rationale aialio: perinde ac albedo colori. ¶ 43. Vt & in disciplina. contemplativa enim. & actiua: & effectiua dicitur. vt disciplina disciplinam disciplina dicitur: & contemplativa contemplabilis. actiua agibilis. & effectiua: factibilis. hoc enim ternario disciplina consurgit perfecta: & contemplatiua: naturalis mathematica. & metaphysica coplectitur. actiua moralis. politica. & economica. esse effectiua vero. architecturam. agriculturam. et ceteras artes mechanicas. ¶ 49. Vt doliolum esse hauriar aliquis. pro eo quod Aristoteles appellat *σιδεσσιδα*. positum hic est doliolum quod notum sit si gnificationis. significatio enim pergrande vas in quo reconditur vinum. verum stelligens potius instrumentum ad laudandum. cuiusmodi folia et labra dicuntur. significatio. & vt est apud Suidam *σιδεσσιδα καὶ καταμαγία ἐστὶ τὸ λόμεθα χρισθὰ καὶ εὐσσαι καὶ λένουσι. καὶ εὐσφορὰ δὲ τὸ δῆλου τοῖσ ἐπιτὴδαια*. vbi instrumenta ad laudandum inlinimenta. & strigiles. et puram eui. & id genus balneis accomodata notat. ¶ 51. Quandoque enim ad vtraque. ad asertoria parte & dehortatoria atque dissuadente. ¶ 53. Quare non accidit. nunc idem immortale esse. Quare non accidit: quia nunc incorruptibile & immortale idem sunt. ideo autem incorruptibile in illa tertia significatione et nunc immortale non sunt idem. nam nunc immortale dicitur videtur non quod simpliciter immortale. sed quod nunc non moritur. ¶ 54. Iustitiam esse virtutem. qua et iustitiam volumus et operamur. et qua vnicuique quod suum est tribuitur. & illa dupliciter esse. vnâ esse communiter dispensatiua atque distributiua. & alteram commutatiua. ex quinto ethicorum dilucide cognoscitur. ¶ 55. Quod autem secundum orationem: secundum diffinitionem. est enim diffinitio oratio quedam quid est res indicas. res autem diffinitio. ¶ 57. Vt si ignis corpus est subtilissimum. proponitur duoflamma & lux. diffinitio ignis quod sit corpus subtilissimum si igitur flamma est magis ignis quod lux. & flama est minus corpus subtilissimum quod lux: manifestum est ex loco diffinitionem esse bene assignatam. nam de quo res magis: oratio minus dicitur. ¶ 59. Similiter autem ostendemus. Nam si quod potest pati. est idem entis: quod non potest pati: & idem non entis. capiatur igitur quippiam quod non potest pati vt forma. cum non potens pati sit idem entis: illa non ens atamen cum ipsa quippiam efficere possit. nam omnis forma est virtus ad agendum. vt potentia ad patientium ipsa eadem erit ens. accidit igitur idem ens esse & non ens. Intellige non vnâ per distinctionem datam esse diffinitionem sed sub distinctione duas. vt diffinitio boni dicatur quod per visum delectabile. item diffinitio boni quod per auditum delectabile. Rursum diffinitio entis quod potest pati. ceterum diffinitio entis quod potest agere. id enim est per vtrumque diffinire.

Suidas

De diffinitione loci alij.

Cap. III.

Vtrum vero diffiniuit & dixit quid esse an non: ex his. Primum ergo si non: per priora & notiora confecit diffinitionem. Nam terminus assignatur eius cognoscendi gratia quod dicitur. cognoscimus autem non ex quibuslibet: sed ex prioribus. notioribusque. quedam modo in demonstrationibus. sic enim omnis doctrina: & omnis disciplina se habet. manifestum igitur: quod qui non per huiusmodi diffiniuit. non diffiniuit. si enim diffiniuit: plures erunt eiusdem diffinitiones. nam manifestum quod & qui per priora ac notiora. iterum melius diffiniuit. quare vtrique: erunt diffinitiones eiusdem. tale autem non videtur. nam vnicuique eorum que sunt vnus est esse idipsam quod esse: quare si plures erunt eiusdem diffinitiones: idem erit diffinitio esse. quod quidem secundum vtranque diffinitionem significatur. hæc autem non eadem sunt: eo quod diffinitiones diuersas. manifestum igitur quoniam non diffiniuit: qui non per priora. atque notiora diffiniuit. Igitur per non notiora quidem terminum diffinitio: dupliciter est accipere. Aut enim si simpliciter ex ignotioribus. aut si non bis ignotioribus. contingit enim vtroque modo. simpliciter igitur notius quod prius est. posteriore. vt punctum: linea. & linea superficie. & superficies. solido. quedam modum & vnitas. numero. prius enim: & principium omnis numeri: similiter au-

Decimus sextus
Declaratio

Decimus octauus.
Declaratio

tem & elementū syllaba. nobis autem econuerso quādoq; accidit. nā maxime solidū, magis sub sensu cadit q̄ su p̄ficiēs. sup̄ficiēs autē magis q̄ linea. linea autē signo magis. quare multitudo magis h̄mōi cognoscit. nā illa q̄ dē quolibet: hęc autē subtili & foecundo intellectu cōphendere oportet. simpliciter igitur meli⁹: p̄ priora: posteriora tētare cognoscere. nam magis sciētificū tale est. verū ad eos q̄ ipotētes sunt cognoscere per talia, necessariū forte p̄ ea q̄ illis cognita sunt facere orationē. sunt autē taliū diffinitiones quę & p̄cti & lineę & sup̄ficiēi. oēs em̄ p̄ posteriora: priora indicāt. nā illud q̄ dem lineę, istā autē sup̄ficiēi, hanc vero solidi fines dicunt esse. Nō oportet autē latere quoniā sic diffinientes non contingit q̄d q̄ est esse diffinito, indicare: nisi cōtigat idē nō bis notius esse & simpliciter notius. si q̄ dē oportet per gen⁹ & differentias diffinire eū, qui bñ diffinit. hęc autē simpliciter notiora & priora sunt, specie. interimit em̄ gen⁹, & differentia speciē. quare priora hęc specie. sunt autem notiora. nā specie q̄ dē nota: necesse est & gen⁹ & differentias cognosci. q̄ hōiem em̄ cognoscit: & aīal gressibile cognoscit. at genere & differentia notis: nō necesse est & speciē cognosci. quare ignotior species. Amplius illis (q̄ scdm̄ veritatē h̄mōi diffinitioēs dicit esse quę sunt ex ijs q̄ vniciūq; sunt nota) plures eiusdē accidit dicere diffinitiones esse. nā alia alijs, & nō oībus eadem contingit notiora esse. quare ad vnūquēq; erit diffinitio assignanda: si q̄ dem ex ijs q̄ singulis q̄busq; sunt notiora, diffinitionē oportet facere. Amplius eiusdē alia, interdū alia magis nota. nā a p̄cipio q̄ dem sensibilia, instructioib⁹ autem factis. contra. quare neq; ad eundē sem̄ per eadē diffinitio assignanda, ijs q̄ per ea q̄ singulis q̄busq; sunt notiora diffinitionē faterentur assignandā esse. manifestū igitur q̄ nō diffiniēdū per ea q̄ h̄mōi sunt, sed p̄ simpliciter notiora. nam solo modo sic vna & eadē diffinitio sem̄ fiet. fortasse autē & quod simpliciter notum, nō est id quod de offus notum, sed quod bñ dispositis intellectu, quēadmodū & simpliciter salubre ijs qui bene affectum habent corp⁹. oportet ergo vnum quodq; talium diligenter peruestigare, vti autem disputantes ad id quod expe dit. Maxime autem sine dissensione interimere cōtingit diffinitionem, si neq; ex simpliciter notioribus, neq; ex ijs quę nobis, contingit diffinitionē fieri. vnus igitur locus est eius quod nō per notiora, quod per posteriora: priora indicat: quemadmodum prius diximus. Alius autem, si eius quod est in quiete & diffinitione, per indefinitum, & quod in motu assignata est oratio nobis. Pri⁹ enim est & notius quod manens est & definitū: eo quod indefinitum & in motu est. Eius autem quod est non ex prioribus: tres sunt loci. Primus q̄ dem: si per oppositum: oppositum diffiniuit. Vt si per malum bonum. simul enim natura opposita, & nonnullis etiam eadem disciplina vtrorūque videtur esse. quare non notius alterum altero. Oportet autem non latere quādam fortasse aliter diffiniri non posse. vt duplū sine dimidio: & quicūq; per se ad aliquid dicuntur. nam oīb⁹ h̄mōi: est idem esse ei quod est ad aliquid quodā modo se habere. quare nō est possibile sine altero alterum cognoscere, eo quod necessariū est in alterius oratione coassumi & alterum. Ergo cognoscere q̄ dem oportet h̄mōi oīa: vti autem eis in his vt videbitur expedire. Ali⁹: si eodem vsus est ei quod diffinitur. Latet autem: cum non eodem diffinitū noīe vtitur. vt si solem stellam in die apparentem diffiniuit. nam qui die vtitur, vt sole vtitur. & par est ad deprehendenda talia sumere pro noīe orationem. vt quod dies est. solis latio super terram. nā tūc manifestum q̄ q̄s solis latationem super terram dixit, solē dixit. quare vtitur sole, qui die vtitur. Rursum si eo quod ediuerso diuiditur, id quod ediuerso diuiditur, diffiniuit. Vt ipar est qui vnitate maior est pare. simul enim natura, quę ex eodē genere ediuerso diuiditur. impar autem

Decimus notus

Declaratio
Vicesimus
DeclaratioVicesimus primus
Declaratio.Vicesimus secundus
Declaratio

& par ediuerso diuiduntur. nā ambo, numeri differentie. ¶ Similiter autē & si p̄ inferiora, superiora diffiniuit. ¶ Vt parē numerū. q̄ bipartite secatur. aut bonū habitum virtutis. nā & bipartite sumptū est a duobus, quę paria sunt, & virtus: bonum quoddā est. quare inferiora hęc q̄ illa sunt. est autē necesse eum qui inferioribus vtitur, & illis vti. nā & qui virtute vtitur: bono vtitur. eo q̄d bonū quoddā virtus, similiter autem & qui bipartite vtitur, & parē vtitur. eo q̄d in duo secari significat bipartite secari, duo autem paria sunt. Vniuersaliter igitur dicendo vnus est locus non per priora & notiora fecisse orationē, partes autē eius: ea quę dicta sunt. ¶ Secundus autem, si res cum sit non ponitur in genere. ¶ Nā in omnibus h̄mōi peccatū est, in quibus nō prius ponitur in oratione q̄ d est. vt corporis diffinitio: quod habet tres dimensiones. aut si quis hominē, diffiniuit, quod est sciens numerare. non em̄ dictū est q̄ d est habere tres dimensiones. vel quid est, scit numerare. genus autē vult q̄ d est significare. & primū apponitur: eorū quę in diffinitione dicuntur. Ampli⁹ si ad plura cū dicatur id quod diffinitur: nō ad omnia assignauit. Vt si grāmaticen, scientiā scribēdi quod profertur. nā indiget & quod legendi. nihilo enim magis scribēdi q̄ legendi assignat qui diffinit. quare nō alius: sed qui vtraq; hęc dicit. eo q̄d plures cōtingit eiusdē diffinitiones esse. In quibusdā p̄fecto secundum veritatē se habet vt dictū est. in quibusdā autē nō, vt in quibuscūq; nō p̄ se dicitur ad vtrūq; vt medicina: scientiā, sanitatē & egritudinē efficiendi. nā de illa quidē p̄ se dicitur, de hac autē per accidēs. simpliciter enī alienū a medicina: egritudinē efficiere. Quare nihil magis diffiniuit: qui ad vtrūque assignauit, q̄ qui ad alterū verū fortasse & deterius. eo q̄d & reliquorū qlibet, potest egritudinē efficiere. ¶ Amplius si non ad melius sed ad peius assignauit: cū sint plura ad quę dicitur q̄ diffinitur. Nā oīs disciplina & potestas: optimi videtur esse. Rursum si nō positū est in p̄prio genere q̄ d dictū est, considerandū ex ijs (quę ad gna sunt) elementis quēadmodū est dictum prius. Rursum si transiens dicitur genera. Vt qui iustitiā equalitatis habitum effectiuum, vel distributiū equi, nā trāsilit (qui sic diffinit) virtutē, relinquens igitur iustitiā genus: nō dicit q̄ d est esse (nam substantia vniciū que est in genere) est autē hoc idē ei q̄ d est nōi proximo genere ponere. Nam qui in proximo posuit: oīa superiora dixit, eo quod omnia superiora genera de inferioribus prædicantur. Quare aut in proximo genere ponendū: aut oēs differentias superiori generi addendum p̄ quas diffinitur p̄ximū gen⁹. sic enī erit nihil pretermisum, sed pro noīe in oratione dictū erit inferius genus. qui vero ipsum superius genus dicit, nō dicit & inferius genus. nā qui plantā dicit non dicit arborem. Rursum in differentijs similiter considerandum: si & differentias dixit generis. Nam si rei nō specialibus diffiniuit differentijs, aut si etiā omnino aliquid h̄mōi dixit quod nullius contingit differentiā esse (vt animal aut substantiā) manifestum quoniā non diffiniuit, nullius enim differentiæ quę dicta sunt. Vidēdum autē & si est ali quid quod ediuerso diuiditur dictæ differentiæ. Nam si non est perspicuum quoniā non erit quę dicta est generis differentia. nam omne genus ijs (quę ediuerso diuiduntur) differentijs diuiditur. vt animal gressibili & volatili & aquatili & bipedi. Aut si est quidem ediuerso diuisa differentia: non verificatur autem de genere. Nam si non: manifestum quoniā neutra erit generis differentia. omnes enī quę ediuerso diuiduntur differentie: verificantur de proprio genere. Similiter autem & si verificatur quidem, at non facit appositā generi speciē. Nā manifestū: quod non erit hæc specifica differentia generis. nā oīs specifica differentia cū genere, speciē facit. si autē hęc nō est differentia: nec quę dicta est. quia hęc ediuerso diuiditur. Ampli⁹ si negatōe diuidat

Vicesimus tertius
Declaratio.Vicesimus quartus.
Declaratio.Vicesimus quintus.
DeclaratioVicesimus sextus.
Declaratio.Vicesimus septimus.
Declaratio.Vicesimus octauus.
Declaratio.Vicesimus nonus.
Declaratio.Tricesimus
Declaratio.Tricesimus primus.
Declaratio.Tricesimus secundus
Declaratio.

Tricesimus tertius.

Declaratio genus. ¶ **Vt** qui lineam diffiniunt longitudinem sine latitudine esse. nā nihil aliud significat, sine latitudine quam q̄ non habet latitudinem. accidit igitur genus participare speciem. nam omnis longitudo sine latitudine, aut latitudinem habēs est. quia de omni affirmatio vel negatio vera fit. quare genus lineā cū longitudo sit: sine latitudine aut latitudinē habens erit. at longitudo sine latitudine speciei est ratio. similiter autē & longitudo latitudinē habēs. nam sine latitudine, & latitudinē habens, differentia sunt. ex differentia autem & genere: est speciei oratio. quare genus suscipiet speciei orationem, similiter autē & differentia. eo quod altera dictarum differentiarum ex necessitate predicatur de genere. Est autē dictus locus utilis ad eos qui ponunt ideas esse. nam si non est ipsa longitudo: quodammodo predicabitur de genere quod latitudinem habet, aut sine latitudine est. oportet enim de omni longitudine alterū eorum verificari: si quidem de genere verificari debeat. hoc autem non accidit. sunt autem & sine latitudine, & latitudinē habentes longitudes. quare ad illos solos utilis hic locus: quicumque genus vnum numero dicunt esse. hoc autem faciunt qui ideas ponunt. Nam ipsam longitudinem: & ipsum animal, genus dicunt esse. Fortasse autem in quibusdam etiam necessarium est negatione uti diffiniētem. ut in privationibus. nam cecum est quod non habet visum, quando natum est habere. Differt autem nihil negatione dividere genus aut huiusmodi affirmatione: qua negationem necesse est ediuerso diuidi, ut si longitudinem: habens latitudinē diffiniuit. nam habente latitudinē ediuerso diuiditur, non habens latitudinē, neque aliud quicquam. quare negatione rursum diuiditur genus. Rursum si speciem ut differentia assignauit. ¶ **Vt** qui conuicium: iniuriam cum irrisione diffiniuit. nam irrisio iniuria quaedam est. quare non differentia sed species est irrisio. Amplius si genus ut differentia dixit. ¶ **Vt** virtutem: habitū bonum: vel studiosum. nam bonū est genus virtutis. An nō genus est bonum, sed differentia: si quidē verū est quod nō contingat idem in duobus generibus esse nō cōtinētibus seinuicē (nā neque bonū cōtinēt habitū: neque habitus bonū. nō enim oīs habitus bonū: neque oēs bonū habitus) nō erūt profecto genera ambo. si igitur habitus genus est virtutis. per spicū bonū nō genus, sed magis differentia esse. Amplius habitus quidē quid est virtus significat, bonū autē nō quid est, sed quale quid est. videtur autē differentia quale quid significare. Vidēdū autē & si nō quale quid sed ipsum quid si significat assignata differentia. Nam videtur quale quid oīs differentia significare. Considerādū autē & si secundū accidēs inest diffinitio differentia. Nā nulla differentia est eorum, q̄ secundū accidēs insunt, sicuti neq; genus. nō enim cōtingit differentia inesse alicui, & nō inesse. Amplius si predicatur de genere cōtingit differentia inesse alicui, & nō inesse. Amplius si predicatur de genere differentia. vel species, aut inferiorū aliquid speciei, nō erit diffiniēs. Nā nullū eorū quae dicta sunt: cōtingit de genere predicari. eo quod genus de quā plurimis oīm dicitur. Rursum si predicatur genus de differentia. Nam nō de differentia, sed de quibus differentia: genus videtur predicari. ut animal de hōe & boue. & de alijs gressilibus aialibus, non autem de ea differentia: quae de specie dicitur. nā si de vnaquaque differentiarum animal predicabitur, multa animalia de specie predicabuntur. nam differentia de specie predicatur. Amplius differentia oēs, aut species aut indiuidua erunt, si quidē sunt animalia. nā vnum quodq; animalium, aut species aut indiuiduum est. Similiter autem inspiciēdum est etsi species, aut inferiorum speciei aliquid, de differentia predicatur. Impossibile enim, eo quod de pluribus differentia, quam spēs dicitur. Item accidit differentiam speciem esse: si quidē predicabitur de ea, aliquid quae spērū. nā si de differentia predicatur homo, manifestum quā differentia

Tricesimus quartus

Declaratio

Dubitatio

Tricesimus quintus

Declaratio

Tricesimus sextus.

Declaratio

Tricesimus septimus.

Declaratio

Tricesimus octauus.

Declaratio

Tricesimus nonus

Declaratio

Quadragesimus

Declaratio

est homo. ¶ **Rursum** si non prior est differentia speciei. ¶ **Nam** genere quidem posterior est: specie autem priorem differentiam esse oportet. ¶ **Considerandū** autem & si alterius generis est dicta differentia, neq; contenti neq; continentis. ¶ **Nam** non videtur eadem differentia duorum generum esse non continentium seinuicem. si autem non, accidit & speciem eandem in duobus gñibus esse non continentibus seinuicem. infert em̄ vnaqueq; differentiarum proprium genus. ut gressibile & bipes aial coinferunt. quare si de quo differentia & generū vtrunq; manifestum vtiq; quā species in duobus erit gñibus non continentibus seinuicem. ¶ **An** non impossibile eandem differentiam duorum generum esse non continentium seinuicem, sed addendum neq; vtroq; sub eodem existente: nā gressibile aial & volatile aial gñā sunt non cōtinētia seinuicem: & vtriusq; eorum est bipes differentia, quare addendum est: neq; sub eodem, vtroq; existente. nam hec ambo sub aiali sunt. Manifestum etiam quā non necesse est differentiam omnem, proprium genus inferre. eo q̄ contingit eandem duorum generum esse non continentium seinuicem: sed alterum tm̄ necesse est inferre, & superiora oia. ut bipes, gressibile, vel volatile inferat aial. ¶ **Vidēdū** autē & si in aliquo differentia assignauit substantiē. ¶ **Nā** non videtur differre substantia a substantia in eo quod alicubi est. quare & eos qui gressibili, & aquatili diuidunt aial, increpant: tanq̄ gressibile & aquatile, alicubi significet. ¶ **An** in his quidem nō recte increpāt: non em̄ in aliquo neq; alicubi significat aquatile & terrestre: sed quale quid. nam & si in sicco sit similiter aquatile, similiter autē & terrestre: & si in humido sit similiter terrestre, sed non aquatile erit. attamen si quā significat in aliquo differentia, manifestum quā peccabit. ¶ **Rursum** si affectum: differentia assignauit. ¶ **Nam** oīs affectus cum magis fit: detrahit a substantia. differentia autem, non huiusmodi est. nam magis videtur saluare differentia id cuius est differentia, & simpliciter impossibile est singulum quodq; esse sine propria differentia. nam cum non est gressibile, nō erit homo. & (ut simpliciter dicamus) secundum quacūq; alteratur habens, nihil eorum differentia illius est. nam oia huiusmodi cum magis fiunt, detrahunt a substantia. quare si aliquam huiusmodi differentia quispiam assignauit, peccauit. simpliciter enim non alteramur secundum differentias. ¶ **Et** si alicuius eorū quae sunt ad aliquid: nō ad aliud quid, differentiam assignauit. Nam eorum quae sunt ad aliquid, & differentia ad aliquid, ut & in disciplina, contemplatiua em̄, & actiua, & effectiua dicitur. vnum quodq; autem horum, ad aliquid significat. contemplatiua em̄ alicuius, & actiua alicuius, & effectiua alicuius. Considerandum autem & si ad quod natum est vnum quodq; eorum quae sunt ad aliquid assignauit diffiniens. Nam in quibusdam quidem ad quod natum est singulum quodq; eorum quae sunt ad aliquid, solum est vti: ad aliud autem nihil, ut visu ad videndum solum, quibusdam autem, & ad aliquid aliud, ut dolio sane hauriat aliquis, attamen si quis diffiniuit dolium, instrumentū ad hauriendum, peccauit. non enim ad hoc natum est. terminus autem est, ad quod natum est. ad quod sane vtitur prudens qua prudens, & quae circa singulum quodq; propria est disciplina. Amplius si non primi assignauit, quando contingit ad plura dictum esse. ¶ **Vt** prudentiam virtutem hominis, aut aig, & non rationalis, primum em̄ rationalis virtus prudentia, nam secundum hoc: & aia & homo dicitur prudens. Amplius si non susceptiuum est eius cuius dicitur diffinitus affectus vel dispositio vel quoduis aliud, peccauit. Nam oīs dispositio vel affectus in illo natus est fieri: cuius est dispositio vel affectus, ut & scientia in aia, dispositio existens animae, aliquando autem peccauit in talibus. ut quicumq; dicunt q̄ somnus est impotentia sensus, & dubitatio equalitas contrariarum ratiocinationum, & dolor separatio naturalium partū cū

Quadragesimus primus
Declaratio
Quadragesimus secundus
Declaratio

Dubitatio

quadragesimus tertius
Dubitatio

Dubitatio

quadragesimus quartus
Declaratioquadragesimus quintus
Declaratioquadragesimus sextus
declaratioquadragesimus septimus
Declaratio
quadragesimus octauus
declaratio

violentiā. nam neq; somnus inest sensui. oporteret autē inesse si impotētia sensus est. similiter autem neq; dubitatio: cōtrarijs ratiocinationibus inest. neq; dolor naturalibus partibus. dolebunt enim inanimata si dolor eis inest. talis autem & sanitatis diffinitio, si quidem commensuratio calidorum & frigidorum est. necesse est enim sana esse calida & frigida. nam cuiusq; cōmensuratio: illis inest quorum est commensuratio. quare sanitas inerit vtiq; ipsis. Item id quod fit: inefficium aut econuerso, accidit ponere, sic diffiniētib; non enim est dolor, separatio naturalium partium: sed effectuum doloris. nec somnus, impotentiā sensus: sed effectuum alterum alterius. aut enim ppter impotentiam dormimus, aut propter somnum impotentes sumus. similiter autem & dubitationis videbitur effectuum esse, contrariarum equalitas ratiocinationum. quōcūq; enim ad vtraq; ratiocinantibus nobis similiter vidēt oīa scdm vtrūq; fieri dubitabimus vtrū agamus. **Amplius** scdm tempora oīa: considerandū sicuti dissonet. vt si im mortale diffiniuit, aīal nunc incorruptibile esse. **Nam** nunc incorruptibile aīal, nunc immortale erit. **An** in hoc quidem non accidit: nam anceps secundum amphiboliam est nunc incorruptibile esse. aut enim quā non corrumpitur nunc significat. aut quā non impossibile corrumpi nunc, aut quā huiusmodi est nunc: vt nunq̄ possit corrumpi, quā igitur dicimus quod incorruptibile nunc est aīal: non hoc dicimus quod nunc tale est aīal, sed vt nunq̄ possit corrumpi, hoc autem immortali idem erat. quare non accidit, nunc idem immortale esse. Sed tamen sicuti accidit quod secundum diffinitionem quidem assignatum est inesse nunc vel prius, quod vero secundum nomen non inest: non erit idem, vtendum ergo hoc loco: quemadmodum dictum est. **Inspiciendum** autem & si secundum aliud quippiam magis dicitur quod diffinitur, quam secundum assignatam orationem. **Vt** si iustitia potestas & qui distributiva est. iustus enim magis est qui eligit equum distribuere: eo qui potest. quare non erit iustitia potestas aequi distributiva. nam & iustus esset maxime qui posset aequum distribuere. **Amplius** si res quidem suscipit magis: quod autem secundum orationem assignatur suscipit: res autem non. **Oportet** enim aut vtraq; suscipere aut neutrum. si quidem idem est res quod secundum orationem assignatur. **Amplius** si suscipiunt vtraq; quidem magis: non simul autem vtraq; augmentum sumunt. **Vt** si amor concupiscentia conuentionis est. nam magis amans non magis concupiscit conuentionem, quare non simul suscipiunt vtraq; suscipiunt magis. at oportet, si idem essent. **Amplius** si duobus quibusdam ppositis: de quo res magis dicitur: id quod est secundum orationem minus dicitur. **Vt** si ignis est corpus subtilissimum. ignis enim magis flamma quam lux. corpus autem subtilissimum minus flama quam lux. oportet autem vtraq; magis inesse eidem: si quidem eadem sint. **Rursum** si hoc quidem similiter vtriusq; inest ppositis, aliud autem non similiter vtriusq; sed alteri magis. **Amplius** si ad duo diffinitionē assignauerit secundum vtrūq; **Vt** bonum quod per visum, aut per auditum delectabile. & ens quod possibile est pati, aut facere. simul enim idem & bonū & non bonū est. similiter autē & ens & non ens. nā per auditū delectabile, idē bono erit. quare quod non delectabile est per auditum: non bono idem. nā eidem & opposita eadem erunt. opponitur autem bono quidem non bonū. per auditum autem delectabile, per auditum non delectabile. manifestum igitur quā idem non delectabile per auditum, non bono. si igitur aliquid est per visum quidem delectabile, per auditum non, & bonū, & non bonū erit. similiter autē ostendemus quā idē ens & non ens est. **Amplius** & gribus & differētijs & alijs oibus que in diffinitionibus sunt assignatis, eis qui orationes p nominibus faciunt considerandum: si quicūq; dissonet.

Quadragesimus
nonus
Declaratio
Dubitatio

Quinquagesimus
Declaratio

Quinquagesimus
primus
Declaratio
Quinquagesimus
secundus
Declaratio

Quinquagesimus
tertius
Declaratio

Quinquagesimus
quartus
Quinquagesimus
quintus
Declaratio

Quinquagesimus
sextus

Varti Cap. scholia. De diffinitione loci alij decē & octo. dubitatio vna. **¶** Neq; quantacūq; succussio erit. Succussio (quā greci σισμὸς appellant) est motus terra qui a spiritibus in eius lateribus inclit exirum perentis violentia proterit. de quo Aristoteles in Phenomenis (que Meteora appellatur) determinat. Er singula quo pacto sint diffinienda ex suis locis cognoscuntur. **¶** Ipsa species: ideo. **¶** Si quidem habentis in habitu, quia si habitus diffinitio est habitus: & diffinitio habentis erit habitus: & contra si diffinitio habentis in habere, & habitus in habitu. & sic in ceteris cōiugatis & casibus: similis diffinitio, cōsimilis erit. **¶** Et dimidium quod in equali superatur, in equali in dimidio. **¶** Secundum vnam quandam complexionem contrariorum. complexiones contrariorum ex secundi huius topicę institutionis numero. **¶** Cognoscuntur. **¶** Is qui non secundum negationem ignorantiā dicunt, nam illi qui non dicunt ignorationem secundum priuationem dicitur: putant illos peccare qui eam diffiniunt negatione, sed putant eam diffiniendam per id quod est hallucinatam esse, & habere deceptionis habitū, quo quispiam prauificatur. **¶** Amen ignorantia anceps vocabulum est secundum equiuocum: vt ex numero. **¶** primi posteriorum cognoscitur. **¶** Et tales orationes viles sunt: tales diffinitiones.

Faufus

De diffinitione loci alij.

Cap. III.

I autem sit ad aliquid quod diffinitur, aut per se, aut secundum genus: considerandum si non dictū est in diffinitione ad quod dicitur, aut secundum ipsum, aut secundum genus. **¶** Vt si scientiam diffiniuit opinionem in dissuabile, aut etiam voluntatem: appetitum sine tristitia. omnis enim eius quod est ad aliquid: substantia ad alterum. eo quod idem sit vnicuiq; eorum quę sūt ad aliquid esse: id ipsum quod est ad aliquid quodam modo se habere. oportebat, igitur scientiā dicere opinionem scibilis: & voluntatem appetitum boni. similiter autē & si grammaticen diffiniuit scientiā literarū. oportebat enim aut ad quod ipsum dicitur, aut ad quod forte genus dicitur: in diffinitione assignari. **¶** Aut si cum quippiam ad aliquid dicitur: non assignauit ad finē. **¶** Finis autē i vnoquoq; est quod optimū est, aut cuius gratia alia sunt. dicendū igitur aut optimum, aut vltimum. vt concupiscentiam non delectabilis, sed delectationis. nam propter hanc: & delectabile eligimus. **¶** Considerandū & si generatio est ad quod assignauit, vel actus. **¶** Nihil enim talium finis. nam magis quod est egisse & generasse finis, quam fieri & agere. **¶** An non in omnibus verum huiusmodi? pe ne enim plurimi delectari magis volunt, quā destitisse delectari, quare agere magis finem quis statuat quam egisse. **¶** Rursum in quibusdam si non determinauit quanti, vel qualis, vel vbi, vel secundum alias differentias. **¶** Vt ambitiosus, & qualis & quanti appetens est honoris. nam omnes appetunt honorem, quare non sufficit ambitiosum dicere qui appetit honorem: sed ad dēdere oportet dictas differentias. sim iliter autem & avarus, quātas appetit pecunias, aut intemperās, circa quales voluptates. non enim qui a qualibet voluptate tenetur, intemperās dicitur: sed qui ab aliqua. aut rursum qui diffiniuit noctem, vmbra terrę, aut aut succussionem, motum terrę, aut nubem, densitatem aeris, aut ventum, motum aeris. addendum enim quāti, & qualis & vbi, & a quo, similiter autem & in ceteris huiusmodi. nam omittens differentiam quamlibet: nō dicit quod est esse. oportet autem semper ad id quod indiget argumentari. nō enim quolibet modo terra mota, neq; quantacūq; succussio erit. similiter autē neq; aere quolibet modo, neq; quantacūq; moto: vētus erit. **Amplius** in appetitibus. si non apponitur quod apparet & in quibuslibet alijs congruit. **¶** Vt quoniam voluntas appetitus boni: concupiscentia autē appetitus delectationis. sed non appetentis boni vel delectationis. plerūque enim latet appetentes: quoniā bonum aut delectabile est. quare non necessarium bonum vel delectabile esse: sed apparens solum. oportebat ergo sic & assignationē facere. **¶** Si autem & assignauit quod dictum

Quinquagesimus
septimus
Declaratio

Quinquagesimus
octauus
Declaratio

Quinquagesimus
nonus
Declaratio
Dubitatio

Sexagesimus.
Declaratio

Sexagesimus.
Declaratio

Sexagesimus.
Declaratio

H

Declaratio

est: in ipsas species ducendū eū qui ponit ideas esse. ¶ Non enim est idea vllius apparentis, ipsa autem species ad ipsam speciem videtur dici. vt ipsa concupiscētia, ipsius delectationis: & ipsa voluntas, ipsius boni. apparentis igitur boni non erit ipsa voluntas: neq; apparentis delectationis ipsa concupiscētia, absurdum enim est esse: ipsum apparens bonū, vel delectabile. Amplius si sit quidē habitus diffinitio considerandū in habente, si quidē habentis: in habitu, similiter autem & in cæteris talibus. Vt si delectatio est iuuantia, & delectabile iuuabile.

Sexagesimus. iij. Declaratio

tem & in cæteris talibus. Vt si delectatio est iuuantia, & delectabile iuuabile.

Sexagesimus. iij. Declaratio

Vniuersaliter autē dicendo in hmoi diffinitionibus: quodam modo accidit eum qui diffinit diffinire. Nam quiscientiam diffiniuit: quodam modo & ignorātiā diffiniuit, similiter autem & scium & inscium & scire & ignorare. nam primo dilucido factō: & reliqua quodā modo dilucida fiunt. inspiciedum igitur in omnibus talibus, ne quicquam dissonet: vtendo elementis ex contrarijs & coniugatis. Amplius in ijs quæ ad aliquid sunt, considerandum: si ad quod genus assignatur, & species ad illud quoddam assignatur. Vt si opinio ad opinatum: & quædam opinio ad quoddā opinatum, & si multiplex ad submultiplex: & quoddam multiplex ad quoddam submultiplex. si autem non sit assignatur: manifestum quoniam peccatur. Videndum autem: & si oppositi opposita diffinitio. Vt si dimidij ea sit: quæ opposita est ei, quæ est duplicis, nā si duplex est quod in equali superat dimidium: & dimidium quod in equali superatur. In contrarijs autem similiter. Nam contraria contrarij oratio erit, secundū vnam quandam complexionem contrariorū, vt si adiuuium quidem effectiuum boni est: nociuum effectiuum mali, aut corruptiuū boni, alterū enim horū necessariū est contrariū esse: ei quod ex principio dictum est, si igitur neutrum cōtrarium est ei quod ex principio dictū est: manifestū quā neutra erit eorum (quæ posterius sunt assignata) contrarij oratio. quare neq; quæ ex principio assignata est diffinitio: recte assignata est. Quā autem quædam contrariorum

Sexagesimus. v. Declaratio.

privatione alterius dicitur, vt inæqualitas privatio æqualitatis videtur esse, inæqualia enim: quæ non equalia sunt, dicitur, perspicuum quoniam quod secundū privationē quidem dicitur contrariū: necessariū est diffinire per alterū, reliquū vero non iam oportet: per id quo secundū privationē dicitur. Non enim accidit alterutrum per alterutrum cognosci, considerandum igitur in cōtrarijs huiusmodi peccatum, vt si quis diffiniuit æqualitatem: contrarium inæqualitati, nam per hoc quod secundum privationem dicitur, diffiniuit, Amplius sic diffinientē esse est eo quod diffinitur vti. Patet autem hoc: si accipiatur pro nomine oratio, nam quia nihil refert dicere inæqualitatem privationē æqualitatis: erit æqualitas cōtrariū privationi æqualitatis, quare eodem erit vsus. ¶ Si autem neutrum cōtrarium secundū privationē dicatur: assignetur autē oratio similiter. ¶ Vt bonū cōtrariū malo, manifestum quoniam malum cōtrarium bono erit: nam sic contrariorum similiter oratio assignanda, quare rursum eo quod diffinitur accidit vti, inest enim in mali oratione bonum, quocirca quoniam bonū est malo cōtrarium, malum autem nihil differt vel quod est bono cōtrarium: erit bonū: contrarium boni contrario, perspicuum igitur quoniam eodem vsus est. ¶ Amplius si quod secundum privationem dicitur assignans: non assignauit cuius est privatio. ¶ Vt habitus, aut cōtrarij, aut cuiuscunq; est privatio. ¶ Et si non in quod natum est fieri, aut addidit, vel simpliciter, vel in quo primo natum est fieri. ¶ Vt si ignorantiam dicens privationem: non scientiæ privationem dixit, aut si nō addidit in quo natum est fieri, aut addens non in quo primo assignauit, vt quod nō in rationali: sed in homine, vel in anima, nam si quodlibet horum omittat: peccauit, similiter autem & si cæcitatem non visus privationem in oculo dixit, oportet autem bene assignantem: quid est & cuius est privatio assignare, & quidnam est quod priuatum est. ¶ Videndum autem & si non secundum privationē dictū:

Sexagesimus. vi. Declaratio

Sexagesimus. v. Declaratio.

Sexagesimus. vii. Declaratio

Sexagesimus. vii. Declaratio

Sexagesimus. viii. Declaratio

Sexagesimus. viii. Declaratio

Sexagesimus. ix. Declaratio

Sexagesimus. ix. Declaratio

Septuagesimus. i. Declaratio

Septuagesimus. i. Declaratio

Septuagesimus. i. Declaratio

Septuagesimus. i. Declaratio

Septuagesimus. ii. Declaratio

Septuagesimus. ii. Declaratio

privatione diffiniuit. ¶ Vt & in ignorantia videbitur esse hmoi peccatū: ijs qui non secundum negationem ignorantia dicunt, nam quod non habet scientiam non videtur ignorare: sed magis quod deceptū est, propter quod neq; inanimata, neq; pueros: dicimus ignorare, quare non secundū privationem scientie: ignorantia dicitur. ¶ Amplius si similibus nominis casibus, similes orationis casus aptantur. ¶ Vt si adiuuium est effectiuum sanitatis: adiuue est sanitatis effectiuum, & adiuuus efficiens sanitatem. ¶ Considerandum & in idea: si aptabitur dictus terminus. Nam in quibusdam non accidit, vt quædam modum Plato diffiniuit, mortale addens in animalium diffinitionibus, idea enim non erit mortalitas, vt ipse homo, quare non aptabitur ad idem diffinitio, simpliciter autem in quibus apponitur effectiuum, aut passiuum: necesse est dissonare in idea terminū, nam impassibiles & immobiles videntur esse idæ ijs qui dicunt ideas esse, aduerfum hos autem: & tales orationes vtilis sunt.

Vt in Cap. scholia de diffinitione loci alij quatuordecim: & dubitatio vna. ¶ Quæ sub nomine sunt: sub nomine æquiuoco. ¶ Passus autem hoc est & Dionysij vitæ terminus. ¶ Dionysius ille de veteri scholia Academicorum. ¶ Acquiembris diffinitio assignetur diffinitio, æquiembris id est tor membra & vocabula habens quorū compositum diffinitum: ita vt singulo cuiq; verbo singulari respiciat & quod hic æquiembris verum est: Aristoteles dicit isocolos, & est etiam isocolos color rhetoricus cum singula singulis respondent: quale id Vergilij de se. Pastor, arator, & quæ: pau, colui, superauit

Capras, rus, holies: fronde, ligone, manu.

¶ Commutationem fieri, quia non hic potest esse diffinitio: sed potius quædam nominum commutatio, eo q; oportet in diffinitione plura nomina esse, q; in diffinito, quod hic minime est: cum vtiur oratione æquiembris. ¶ Si debet: si debet esse nominum commutatio.

De diffinitione loci alij.

Cap. V.

Amplius si eorum quæ secundum æquiuocationem dicuntur: vnam diffinitionē omnium cōmunē assignauit. Vniuoca enim: quorum vna est, secundū nomen oratio, quare nullius eorum quæ sub nomine sunt, assignatus est terminus, eo q; similiter ad omne, æquiuocū adaptatur. passus aut hoc est & Dionysij, vitæ terminus: siquidē ea motus est generi nutriendi naturaliter inseruiens, nihil enim hoc magis aialibus quam plantis inest, vita aut non secundū vnam speciem videtur dici: sed altera quidē aialibus, altera plantis inest, contingit igitur & secundum electionem sic assignare terminū: ac si vniuoca, & secundum vnam speciem ois vita diceretur. Nihil aut prohibet & eum qui conspiciat æquiuocationē & alterius vult diffinitionem assignare: latere nō propriam, sed cōmunē vtriusq; orationē assignare, sed nihil minus si vtrius modis fecerit: peccauit. Postq; autē quædā latent æquiuocorum: interrogati quidem vt vniuocis vtendū. Nam nō adaptabitur alterius terminus ad alterū, quare videbitur non distinguendum hoc pacto, oportet enim in omne, vniuocū adaptari, eidem autem respondenti: distinguendum est. Quā autē quidam respondentiu, vniuocū cū quidē dicunt esse æquiuocū quādo non accommodatur ad oē assignata oratio, æquiuocū autem vniuocum, etiam si ad vtrunq; accommodatur, preconessione vtendum pro talibus aut precolligendū q; æquiuocum vel vniuocum aut vtrūq; fuerit. Magis enim concedunt: non prauidentes, quod futurum est vt accidat.

Si autem non facta cōfessione dixerit aliquis vniuocū æquiuocum esse, eo q; non accommodatur & in hoc assignata oratio, considerandum si huius oratio accommodatur & ad reliqua. Nam manifestum, quoniam vniuocum erit reliquis, si autem non, plures erunt diffinitiones reliquis, nam duæ secundum nomen orationes accommodabuntur ad eandem, quæ prior assignata est, & quæ posterior. Rursum si quis diffinens aliquid eorum quæ multipliciter dñr, & oratio nō accipit

Si autem non facta cōfessione dixerit aliquis vniuocū æquiuocum esse, eo q; non accommodatur & in hoc assignata oratio, considerandum si huius oratio accommodatur & ad reliqua. Nam manifestum, quoniam vniuocum erit reliquis, si autem non, plures erunt diffinitiones reliquis, nam duæ secundum nomen orationes accommodabuntur ad eandem, quæ prior assignata est, & quæ posterior. Rursum si quis diffinens aliquid eorum quæ multipliciter dñr, & oratio nō accipit

Si autem non facta cōfessione dixerit aliquis vniuocū æquiuocum esse, eo q; non accommodatur & in hoc assignata oratio, considerandum si huius oratio accommodatur & ad reliqua. Nam manifestum, quoniam vniuocum erit reliquis, si autem non, plures erunt diffinitiones reliquis, nam duæ secundum nomen orationes accommodabuntur ad eandem, quæ prior assignata est, & quæ posterior. Rursum si quis diffinens aliquid eorum quæ multipliciter dñr, & oratio nō accipit

Si autem non facta cōfessione dixerit aliquis vniuocū æquiuocum esse, eo q; non accommodatur & in hoc assignata oratio, considerandum si huius oratio accommodatur & ad reliqua. Nam manifestum, quoniam vniuocum erit reliquis, si autem non, plures erunt diffinitiones reliquis, nam duæ secundum nomen orationes accommodabuntur ad eandem, quæ prior assignata est, & quæ posterior. Rursum si quis diffinens aliquid eorum quæ multipliciter dñr, & oratio nō accipit

Si autem non facta cōfessione dixerit aliquis vniuocū æquiuocum esse, eo q; non accommodatur & in hoc assignata oratio, considerandum si huius oratio accommodatur & ad reliqua. Nam manifestum, quoniam vniuocum erit reliquis, si autem non, plures erunt diffinitiones reliquis, nam duæ secundum nomen orationes accommodabuntur ad eandem, quæ prior assignata est, & quæ posterior. Rursum si quis diffinens aliquid eorum quæ multipliciter dñr, & oratio nō accipit

Si autem non facta cōfessione dixerit aliquis vniuocū æquiuocum esse, eo q; non accommodatur & in hoc assignata oratio, considerandum si huius oratio accommodatur & ad reliqua. Nam manifestum, quoniam vniuocum erit reliquis, si autem non, plures erunt diffinitiones reliquis, nam duæ secundum nomen orationes accommodabuntur ad eandem, quæ prior assignata est, & quæ posterior. Rursum si quis diffinens aliquid eorum quæ multipliciter dñr, & oratio nō accipit

Si autem non facta cōfessione dixerit aliquis vniuocū æquiuocum esse, eo q; non accommodatur & in hoc assignata oratio, considerandum si huius oratio accommodatur & ad reliqua. Nam manifestum, quoniam vniuocum erit reliquis, si autem non, plures erunt diffinitiones reliquis, nam duæ secundum nomen orationes accommodabuntur ad eandem, quæ prior assignata est, & quæ posterior. Rursum si quis diffinens aliquid eorum quæ multipliciter dñr, & oratio nō accipit

Si autem non facta cōfessione dixerit aliquis vniuocū æquiuocum esse, eo q; non accommodatur & in hoc assignata oratio, considerandum si huius oratio accommodatur & ad reliqua. Nam manifestum, quoniam vniuocum erit reliquis, si autem non, plures erunt diffinitiones reliquis, nam duæ secundum nomen orationes accommodabuntur ad eandem, quæ prior assignata est, & quæ posterior. Rursum si quis diffinens aliquid eorum quæ multipliciter dñr, & oratio nō accipit

H ij

Declaratio

Septuagesimus. iij. Declaratio

Vergilius

Septuagesimus. iij. Declaratio

Septuagesimus. v. Declaratio

Septuagesimus sextus

Septuagesimus septimus

Septuagesimus octauus

Septuagesimus octauus declaratio

Septuagesimus octauus declaratio

commodatur ad omnia: & quia equiuocum esse non concedat, nomen etiam dicitur non ad omnia admodum odari, quoniam nec oratio dicitur ad eiusmodi, quod notatione quidem oportet uti que tradita est, & quae sequitur, & non dimouere que talia sunt, tametsi nonnulla dicenda non sint similiter multitudini. ¶ Si autem alicuius complexorum assignetur terminus: considerandum est auferendo alterius eorum quae complectuntur orationem, si est & reliqua reliqui. ¶ Nam si non manifestum quoniam neque tota totius, ut si quisquam diffiniuit lineam finalem rectam: finem plani habentis fines, cuius mediū superadditur finibus, si finalis linea oratio est, finis plani habentis fines: recte oportet esse reliquum, cuius mediū superadditur finibus, sed infinita neque mediū neque fines habet: recta autem est, quare non est reliqua reliqui oratio. ¶ Amplius si cum sit compositum quod diffinitur: æquimembris oratio assignetur diffinitio. ¶ Aequimembris autem dicitur oratio esse: quando quot fuerint composita, tot & in oratione nomina & verba fuerint, necesse est enim in talibus ipsorum nominum commutationem fieri, aut omnium, aut aliquorum, eo quod nihil plura nunc, quam prius nomina dicta sunt, verum oportet eum qui diffinit: orationem pro nominibus assignare, maxime quidem omnibus, quod si non: at saltem in plurimis, sic enim & in simplicibus qui nomen commutat: non diffiniturus est, ut pro tunica, vestem. ¶ Amplius autem maius peccatum: si per ignotiora nomina commutationem fecerit. ¶ Ut pro hodie albo: terrigenam cadentem, neque enim diffiniuit: cum minus sit clarum quod sic dicitur. ¶ Considerandum autem & si per commutationem nominum: non idem iam significat. ¶ Ut qui contemplatiuum scientiam: opinionione contemplatiuum dixit, nam opinio: scientiam non idem (at oportet, si debet: & totum idem esse) nam contemplatiuum quidem commune in vtrisque orationibus est: reliquum vero differens. ¶ Amplius si alterius nominum commutationem faciens: non differentie sed generis commutationem fecit. ¶ Ut in eo quod nuper dictum est, ignotius enim contemplatiua quam scientia, nam hoc quidem genus, illud autem differentia, omnibus autem notius genus, nam communius, quare non generis, sed differentie oportebat commutationem fieri, eo quod ignotior est. ¶ An hæc quidem ridicula reprehensio: nihil enim prohibet differentiam quidem notissimum nomine dici: genus autem non, sic autem rebus se habentibus manifestum quoniam generis, & non differentie secundum nomen commutatio facienda, si autem non nomen pronome, sed orationem pro nomine commutat: manifestum quoniam differentie magis quam generis diffinitio assignanda est, eo quod cognoscendi gratia diffinitio assignatur, nam minus differentia quam genus nota. ¶ Si autem differentia terminum assignauit: considerandum si & alicuius alius communis est assignatus terminus. Ut cum imparem numerum, numerum mediū habentem dixerit: determinandum est quo pacto mediū habentem, nam numerus quidem communis in vtrisque orationibus est, imparis autem coassumpta est oratio, habet autem, & linea, & corpus mediū: cum non sint imparia, quare non vtrique erit diffinitio hæc imparis, si autem multipliciter dicitur mediū habentem: determinandum quomodo mediū habentem, alioqui reprehensio erit, aut syllogismus: quod non diffiniuit. Rursum si id cuius quidem orationem assignauit est eorum que sunt, ad quod autem sub oratione, non eorum que sunt, ut si album quisquam diffiniuit colorem igni permixtum, impossibile enim in corporeum corpori permisceri, quare non erit color igni permixtus, attamen album est. Amplius quicumque non diuidit in istis que sunt ad aliquid ad quod dicitur, sed in pluribus comprehendentes dicunt, aut omnino, aut in aliquo falsum dicunt. Ut si quis medicinam disciplinam entis dixit, nam si nullius entium medicina est disciplina, manifestum quoniam tota oratio menda est, si autem alicuius quidem, alicuius autem non, in aliquo menda, nam oportet de omni, siquidem per se & non secundum accidens entis esse dicitur, quæ ad modum in alijs se ha-

Septuagesimus. ix.
Declaratio

Octogesima.
Declaratio

Octogesima. i.
Declaratio
Octogesima. ii.
Declaratio.

Octogesima. iii.
Declaratio.

Dubitatio

Octogesima. iiij.
Declaratio.

Octogesima. v.
Declaratio.

Octogesima. vi.
Declaratio

bent ea quæ ad aliquid sunt, nam omne disciplinatum ad disciplinam dicitur, similiter autem & in alijs, eo quod conuertuntur omnia ad aliquid, omne enim dicitur disciplinatum, ad aliquid. Ceterum si is (qui non per se sed secundum accidens assignationem fecit) recte assignauit: non ad vnum, sed ad plura vnum quodque eorum quæ ad aliquid dicuntur, assignauit, nihil enim prohibet idem: & ens, & album, & bonum esse, quare qui ad quodlibet horum assignauit: recte assignauit, si quidem is qui secundum accidens assignauit, recte assignauit. Preterea autem impossibile est huiusmodi orationem propriam assignati esse, nam non solum medicina: sed plures aliarum disciplinarum ad ens dicuntur, quare vnaqueque entis disciplina erit, manifestum igitur quoniam talis nullius est disciplinæ diffinitio, propriam enim & non communem oportet diffinitionem esse. ¶ Quandoque autem diffiniunt non rem: sed rem bene se habentem aut perfectam. Talis autem & rhetoris & furis terminus: si sit rhetor quidem qui potest quod in vnoquoque est verisimile considerare, & nihil pretermittere, fur autem qui clam sumit, perspicuum enim quoniam cum talis vterque: hic quidem bonus rhetor, ille autem bonus fur erit, non enim qui clam sumit: sed qui vult clam sumere fur est. Rursum si quod propter se eligendum est: ut actiuum vel effectiuum, vel quolibet modo propter aliud eligendum assignauit. Ut qui iustitiam: legum conseruatiam dixit, aut sapientiam: effectiuam felicitatis, nam conseruatium & effectiuum eorum sunt quæ propter aliud eliguntur. An nihil quidem prohibet quod propter se eligendum est: & propter aliud esse eligendum, attamen nihil minus peccauit: qui sic diffiniuit quod propter se est eligendum, nam vnicuique optimum: in substantia maxime, melius autem: quod propter se eligendum, quam quod propter aliud, quare id & diffinitionem oportebit magis significare.

Octogesima.
septimus
Declaratio.

Octogesima.
octauus
Declaratio.

Sexti Cap. scholia, de diffinitione loci alij, vnus & viginti, & dubitatio vna. ¶ 95. Vtrisque, vtrique, vtrisque simul, vtrique simul. ¶ Minus, libra. ¶ In discretis: totum est oēs partes discretæ, in cōtinuis: oēs partes vnite atque cōtinuæ in artibus: artibus, in essentialibus: est oēs partes cōsubstantialia quæ diu cōsubstantialia sunt, substantiæ vnā constituentes. ¶ 96. Vt linea & numerus. Ex linea & numero nihil natum est fieri, ut neque ex albedine & scientia. ¶ 97. Cognomine: synonymum, eiusdem nominis, ut apud Suetonium Augusti procurator quatuor filios amplissimæ dignitatis cognomines habuisse legimus. Et hoc in loco malimus sic synonymum interpretari quod vniuocum: propter ambiguitatem vocabuli, ut res esset clarior. Soler tamē passim synonymum vtriuuocum. ¶ Totum alteri: totum partem, ut in syllaba, græce comprehensionem significat, quod plures literas, elementave comprehendat, vnde fit ut sola litera syllaba in dictione non constituat, quare proprie amo non ex duabus syllabis sed litera & syllaba coalescit, verum abusive litera etiam ut vocalis, interdum syllaba appellatur. Sed id grammaticum potius: & a presenti contemplatione alienum. ¶ 111. Videtur autem neque esse omnino, superfluit negatio, & perinde est ac si diceretur, videtur autem neutrum eorum quæ dicta sunt: omnino esse cōpositiōni idem. ¶ 113. Eo quod non nota sit tota: eo quod non tota diffinitio nota sit interroganti, argumentanti, & si aliqua partium sit ei conspicua, quæ non bene posita videatur: ad illam tentare debet argumentationem. ¶ 114. Quæcūque autem obscure sunt diffinitionum, conformemque intelligentiæ suæ facere, ut diffinitione clariore facta: elicere possit argumentum, nam necessarium erit respondente, aut suscipere argumentantis declarationem, aut ostendere quidnam a diffinitione alienum, perperave aut dixerit aut adiecerit. ¶ 116. Non minimum elementum, non minimum principium. ¶ Ad seipsum solerter diffinire propositum: secum, apud seipsum accurate diffinire propositum, aut bene ab alijs positam diffinitionem suscipere.

Suetonius

De diffinitione loci alij.

Cap. VI.

95 Considerandum autem est & si is qui alicuius diffinitionem assignauit: aut hæc, aut quod est ex his, aut hoc cum illo diffiniuit. Nam si hæc quidem: accidit vtrisque & neutri inesse, ut si iustitiam temperantiam & fortitudinem diffiniuerit, nam si sint duo vterque autem alterum habeat: vtrique iusti erunt, & neuter, eo quod vtrique quidem habet iustitiam: vterque autem non habet. Si au-

Octogesima.
nonus

Declaratio.

H iij

tem nondum quod dictum est admodum absurdū videtur, eo q̄ & in alijs accidat huiusmodi (nihil enī phibet vtroq; habere vnā cum neuter habeat) attamen contraria in esse eidem, omnino absurdū videbitur esse. accidet autē hoc: si hic quidem ipsorū tēperantiā & timiditatē habet, ille autē fortitudinē & p̄dīgitalitatem. nā vtriq; & iustitiā & iniustitiā habet. nam si iustitiā, tēperantiā & fortitudo est: & iniustitiā timiditas & p̄dīgitalitas erit. Et omnino quēcūq; ad argumētandū idonea q̄ non idē sunt & partes & totum: omnia vtilia ad id quod nūc dictū est. videtur autē q̄ sic diffinit: partes, toti easdē dicere esse. maxie autē accōmodatē fiunt orationes: in quibusq; manifesta partiū est cōpositio. quē admōdū in do no & in ceteris talibus. manifestum enī qm̄ cum sint partes: nō

Nonagesim⁹ hil phibet totum nō esse. quare nō idē partes toti. ¶ Si autē non hęc, sed quod
Declaratio. ex his est dixit id esse qd̄ diffinitur: primum qdem cōsiderandum, si nō natū

Nonagesim⁹ est q̄ppiam vnum fieri ex ijs quę dicta sunt. Quędam enī sic se habēt adinuicem: vt nihil ex eis vnū q̄ppiam fiat. vt linea & numerus. Amplius si diffinitum qd̄ in vno aliquo natum est primo fieri: ex quibus autē dixit ipsum esse,
Declaratio. nō in vno primo nata sunt fieri, sed vtrunq; in vtroq;. Nam manifestum qm̄ non erit ex ijs illud, in quibus enī partes: & totū necesse est inesse. quare nō in

Nonagesim⁹ vno totum primo esset, sed in pluribus. Si autē & ptes & totū in vno aliquo primo: cōsiderandū si non in eodē, sed in altero totū, & in altero partes. Nā in quo totum: in illo & partes esse videntur. Rursum si cum toto corrupuntur partes. Econuerso enī oportet accidere: partib; corruptis totum corruptū. toto vero corrupto: nō necesse est & partes corrupti. Aut si totum quidem bonum, vel malum: partes autem neutre, aut econuerso. partes quidē bonę vel malę: totum autem neutrum. Nam neq; ex neutris possibile bonum quippiam vel malum fieri: neq; ex bonis vel malis neutrum. Aut si magis quidem alterum bonum quam alterum malum: quod autem ex his, non magis bonum quam malum. Vt si imprudentia ex fortitudine & falsa opinione magis enim bonū fortitudo: quam malum falsa opinio. oportet ergo & quod ex his est: sequi illud, quod magis est, & esse vel simpliciter bonum, vel magis bonum quam malum. An hoc quidem non necessarium: nisi vtrunq; sit per se bonum vel malum: multa enim effectiuorum per se quidem nō sunt bona: mixta autem quibusdam, fiunt bona. aut econuerso: vtrunque quidem bonum, mixta autem, malum vel neutrum. maxime autem manifestum quod nūc dictum est in salubribus & morbificis. nam quędam medicamentorum sic se habent: vt vtrunque quidem sit bonum. si autem vtraque dentur mixta: malum.

Nonagesim⁹ Rursum si quod ex meliore & peiore est: non est totum peiore quidem melius, meliore autem peius. An neq; hoc necessarium: nisi per se sint ex quibus componitur, bona: nam in ijs quę non per se sunt bona: nihil prohibet totum non fieri bonum, vt in ijs quę modo dicta sunt. Amplius si cognomine est totū alteri. Non oportet enim: vt neq; in syllabis, nulli enim elementorum ex quibus cōponitur: syllaba cognominis est. Amplius si non dixit modū compositionis. Non enī sufficiens est ad cognoscendum: q̄ dicat, ex his, nam non quod ex his: sed quod sic ex his, est cuiusq; cōpositorum substantia, vt in domo. nō enī si quolibet modo cōponatur hęc domus est. Si autē hoc cū illo assignauit: primum quidē dicendum q̄ hoc cū illo, aut hoc & illud dicitur: aut qd̄ ex illis. Nā qui dicit mel cū aqua: vel mel & aquā dicit, vel quod ex melle & aqua. quare si cui libet eorū quę sunt idem confitebitur esse hoc cum illo: eadē conueniet dicere quę quidem ad vtrunque horum prius dicta sunt. Amplius diuidenti quotiens dicitur alterum cum altero: cōsiderandum si nullo modo hoc cum illo. Vt si dicitur alterū cum altero, aut vt in aliquo eodem suscepto

ptiuo: vt iustitia & fortitudo in anima, aut in loco eodē, aut in tēpore eodē, nullo autē modo verū sit quod dictum est in his: manifestum est quoniā nullius erit assignata diffinitio. eo q̄ nullo modo: hoc cum illo est. Si autē diuiso quod dicitur alterum cum altero, verum erit in eodē tēpore vtrunque esse: cōsiderandum si contingit non ad eundē vtrunque dici finē. Vt si fortitudinem diffiniuit audaciā cum rectā intelligentiā, contingit enim audaciā quidem habere spoliandī, rectā autem intelligentiā circa salubria: sed nondum fortis qui in eodem tēpore, cum illo, hoc habet. Amplius si & ad idem ambo dicuntur vt ad medicatiua. Nihil enim prohibet & audaciā quandā & rectam intelligentiam habere ad medicatiua: attamē nec si fortis, qui hoc cum illo habet. neque enī ad alterum, eorum vtrunq; oportet dici, neque ad idē qd̄ cunq; sit: sed ad fortitudinis finem. vt ad p̄riorum pericula, aut si qd̄ magis est illius finis. Quędam autē sic assignatorum: nullo mō sub dictā cadunt diuisionē, vt si ira: tristitia est, cum opinione paruipendendi. nā qd̄ ppter hmoi opinionē tristitia sit: hoc vult indicare. ppter hoc autem fieri aliquid, nō est idem ei quod est hoc quidem cum illo esse scdm̄ vllum dictorum modorum. Rursum si horum cōpositionē, dixit totum. Vt aīe & corporis cōpositionē, aīal. primum qdem cōsiderandum si nō dixit qualis cōpositio. vt si carnē diffiniens, aut os: ignis, & aeris, & terrę dixit cōpositionem. non enī sufficit cōpositionem dicere: sed quę & qualis determinandum. nō enim quolibet mō cōpositis his: caro fit. sed sic quidem cōpositis: caro. sic vero: os. Videtur autem neque esse oīno cōpositioni idem neutrum eorum q̄ dicta sunt. nā cōpositioni omni, dissolutio cōtraria: dictorum autem neutri, nihil. Amplius si similiter est verisimile omne cōpositum cōpositionem esse, vel nullum, animalium autē vnum quod que cum sit cōpositum, non esset compositio: neque profecto aliorum cōpositorum vllum cōpositio erit. Rursum si similiter in aliquo nata sunt esse cōtraria, diffiniuit autem per alterum: manifestum qm̄ nō diffiniuit. Si autem non ita est: plures accidet eiusdem diffinitiones esse. quid enim magis qui per hoc q̄ q̄ per alterum diffiniens dixit: eo quod similiter vtraque nata sunt fieri in eodem. talis autem aīe est diffinitio: si quidem est substantia discipline susceptiua, nam similiter & ignorantia est susceptiua. Oportet autem si non ad totam partium argumentari si sit nota, & non bene assignata appareat. nam parte interempta: & tota diffinitio interimitur. Quęcunque autem obscure sunt diffinitionum emendantī & cōformātī ad manifestandum aliquid & habendum argumentum: sic cōsiderandum. Necesse est enim respondentem aut suscipere quod sumptum est ab interrogante: aut eundem declarare, quid temere est ostensum a diffinitione. Amplius quemadmodum in congregationibus solent legem inducere, & si sit melior quę inducitur, interimit anteriorem: sic & in diffinitionibus faciendum, & diffinitio alia ferenda. Nam si apparet melior, & magis manifestum quod diffinitur: perspicuum quoniā interempta erit quę posita est. eo quod nō sunt eiusdem: plures diffinitiones. Ad oēs autem diffinitiones nō minimum elementum ad seipsum, solerter diffinire propositum aut apte dictum terminum assumere. Necesse est enim veluti ad exemplar considerantem: & quod minus est ijs quę oportet habere diffinitionē, & quod appositum est superflue, inspicere. quare magis argumentis abundare. quę igitur circa diffinitiones sunt in tantum dicta sint.

¶ SEXTI TOPICORVM ARISTOTELIS
FINIS.

H IIII

Centesimus
primus.
Declaratio

Centesimus
secundus
Declaratio

Centesimus
tertius
Dubitatio

Centesimus
quartus
Declaratio

Centesimus
quintus.

Centesimus
sextus

Declaratio
Centesimus
septimus
Declaratio

Centesimus
octauus
Declaratio

Septimi Topicorum primi Cap. scholia. an quicq̄ idem, diuersumve sit, loci sede; sim. ¶ 1. Dicebatur autem propriissime idem: quod vñ numero. magna pro parte liber hic de eodem & diuerso pertractat. quod si dicatur idem generi: attingens, accomodatam, annexumq; generi est. si proprio: proprio, si termino, termino ac diffinitioni adiunctum atque accomodatū. Et intelligevnum numero dicitur in diffinitione ac singulari. sunt enim singularia a disciplinis reiecta. sed eadē sunt numero quae diuiduum, ac singulari. sunt enim singularia a disciplinis reiecta. sed eadē sunt numero quae ad aequae vnum re, essentiaque existit, nota tamē diuersa sunt. ceu tunica & vestis. vt ex primi libri numero. xxxiii. cognoscere potes. ¶ 4. Si fortissimi Græcorū sunt Peloponnesij. Peloponnesij sunt qui Peloponnesum peninsulam in colunt; Pelopoe olim regnator eius ita nuncupatam. Lacedæmonij qui & Spartani; qui Sparten & Lacedæmona insigne Laconicę regionis oppidū incolunt, & est hęc regio in Peloponneso Achaicę regionis pars: & situs & oppida Peloponnesij & Achaicę, ex Strabone ampliter cognoscuntur. ¶ Sed cōtineri quidē alterū ab altero ne cessariū. Nā Lacedæmonius oīs, Pelopōnesius: at non cōtra, Pelopōnesius oīs, Lacedæmonius, Et dicunt Lacedæmonij fortissimi Græcorū: etiā & Pelopōnesij fortissimi Græcorū, sed ratione Lacedæmoniorū qui sub ipsis continentur. Simili modo beata felixq; vita maxime eligenda dicitur: & studiosa vita maxime eligenda, sed hoc ideo quia continet beatā vitā nā oīs beata vita: studiosa at contra nō fit vt studiosa oīs: sit beata. cōtinetur em̄ altera sub altera perinde, ac Lacedæmonij sub Peloponnesijs. Ideo non sunt idē numero beata vita: & studiosa vita: vt neque lacedæmonij, et peloponnesij, non em̄ rem equā dicunt sed peloponnesij et studiosum ad plura se fundunt: deinde ac animal ad plura q̄ homo. An etiam beata vita et studiosa vita nō vna numero: quia vna quidē actiua est quæ proprie studiosa dicitur, et altera contemplatrix quæ summopere felix, beataque vita dicitur, et de vtraque in moralibus. ¶ 5. Vtrum sic an non sic, id est vtrum vnum numero an non.

¶ De eodem & diuerso loci.

Cap. I.

Trum autem idem an diuersum secundū propriissimū eorū (quid dicitur sunt de eodē) modorū: dicendum. dicebatur autē p̄priissime idem: quod numero vñ. considerandum autē ex casibus & coniugatis & oppositis. ¶ Nam si iustitia idem est fortitudini: & iustus fortis & iuste fortiter. ¶ Similiter autem & in oppositis. ¶ Nam si hęc eadem: & opposita his, eadem secundū quilibet dictarum oppositionū. Nihil enim differt hoc vel hoc mō oppositum sumere: eo quidē est. Rursum, ex effectiuis, & corruptiuis & gnationib⁹ & corruptionib⁹: & omnino ex ijs q̄ similiter se habent alterum ad alterum. Nam quicunq; simpliciter eadē: etiā gnationes eorum & corruptiones eadē, & effectiua, & corruptiua. Considerandum autem & quorum alterū maxime dicitur quoduis esse: si & alterū ipsorū scdm̄ idem maxime dicitur. Sicut Xenocrates beatam vitam & studiosam assignauit eandē. eo quod oīm vitarum, maxime eligenda studiosa & beata. vñ enim maxime eligendum, & maximum. similiter & in alijs hm̄oī. oportet autem vtrumq; vnum numero esse: quod dicitur maximum & maxime eligendum. si autem non: non erit ostensum quod idem, non necessarium enim si fortissimi Græcorū sunt Pelopōnesij & Lacedæmonij: eosdem esse Pelopōnesios Lacedæmonijs, eo quod non vnus numero Pelopōnesius & lacedæmonij. sed cōtineri quidem alterum ab altero necessarium, vt Lacedæmonij a Peloponnesijs. si autem non: accidet seipsis inuicē esse meliores, si non continentur alteri ab alteris. necesse est em̄ Peloponnesios meliores esse q̄ Lacedæmonios: si nō continentur alteri ab alteris. nam omnibus reliq; sunt meliores. similiter autē & Lacedæmonios necesse est meliores esse Peloponnesios. nā & isti oib⁹ ceteris sunt meliores. quare se inuicē meliores fiunt. manifestum ergo quod vñ numero esse oportet qd̄ optimum & maximū dicitur: si debeat quidē sint ostendit, p̄pter qd̄ Xenocrates non idem assignauit. nō enim vna numero beata & studiosa vita. quapropter non necessarium eandē esse eo quod ambe maxime eligende: sed altera sub altera. Rursum cōsiderādū si cui alterum idem: & alterum. Nā si non sunt ambo eidem eadē, manifestum quoniam nec sibi inuicē. Amplius autem ex ijs quæ his accidunt, & quibus hęc accidunt, considerandum.

Primus.

Declaratio
Secundus
Declaratio
Tertius
Declaratio

Quartus.
Declaratio

Quintus.

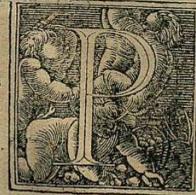
Nam quæcumq; alteri accidunt: & alteri oportet accidere. & quibus alterū eorum accidunt: & alterum eorum oportet accidere. si autē aliquid horū diffinet. dilucidum quoniam non eadem. Videntur autem & si non in vno genere prædicamenti vtraq;: sed hoc quidem quale, illud autē quantum, vel ad aliud autem malum, aut hoc quidē virt⁹ illud autem scientia. Aut si genus quidē idem, differentię aut non eadem de vtroque prædicantur. sed de hoc quidem quoniam contemplatiua scientia, de illo autē quæ actiua. similiter autē & in alijs. Nonus
Amplius autem ex magis. si hoc quidem suscipit magis, illud autē non, aut si ambo suscipiunt quidem: non simul autem. Vt qui magis amat: non magis concupiscit venerē. quare non idem amor & concupiscentia veneris. Amplius ex appositione. si eidem vtrūq; appositum: non facit idē totum. Aut si eodem ab vtroq; sublato: qd̄ relinq̄tur est alterum. Vt si duplum dimidiū: & vnde dimidiū idem dixerit esse. sublato enī ab vtroq; dimidiū, reliqua idē oporteret indicare, non indicant autē. nā duplum & multiplū non eadē significat. Considerandum autem non solum si iam aliquid accidit impossibile per positionē: sed & si possibile sit ex suppositione existere. Quemadmodū decimus tertius. Quemadmodū vacuum & plenum aere, idem dicunt esse. nam manifestum quoniam si exeat aer: vacuum quidem non minus: sed magis erit. plenum autem aere nō amplius erit. quare supposito aliquo siue vero siue falso (nihil em̄ refert) si alterum interimitur: alterum autem non, profecto non idem sunt. Vniuersaliter autē dicendo: ex ijs q̄ quouis mō de vtroq; prædicantur: & de qb⁹ hęc prædicantur, considerādū si alitubi dissonent. Nā quæcumq; de altero prædicantur: & de altero prædicari oportet: & de quibus & alterū prædicatur: alterū prædicari oportet. Decimus quartus.
Amplius quia multipliciter idem dicitur, considerādū si secundum alium aliquem modum eadem sunt. Nam specie vel genere eadem, non necesse est numero eadem esse. consideramus autem vtrum sic eadem, an non sic. Decimus quintus.
Amplius si potest alterum sine altero esse. Non erit enim idem ad idē, igitur loci tot dicuntur. Decimus sextus.

Secundi Cap. scholia. de eodem diffinitione, loci sedecim & dubitatio vna. ¶ 20. Deinde quoniam exacte quidem alterius est negocij assignare, id docuit in secundi posteriorum capite decimo quarto. ¶ 21. Determinatum est quidem in alijs diligentius. In eodem secundi posteriorum analyticorū cap. decimo quarto. ¶ 22. Quoniam autem contrariorum plures complexiones. Complexiones contrariorum ex secundi huius topicę in situationis numero. 26. habentur. ¶ 26. Si autem secus hoc est si genera & differentię contrariorum vtraque sint eadem: eadem erit contrariorum diffinitio. nam cum diffinitio constet ex genere & differentia, genus autem contrariorum et differentię, eadem ponentur, quare et diffinitio eadem, id autem impossibile. nam si diffinitio eadem, et contrarium contrario idem, quod nullo pacto esse potest.

De eodem diffinitione loci alij.

Cap. II. Decimus septimus.

Alam autem ex ijs quæ dicta sunt: quoniam oēs qui ad idē sunt destructiui loci: & ad terminum vtilis sunt quæ ad idem modum prius dictum est. Nam si non idē indicet & nomen & oratio: manifestum quoniam non erit diffinitio, Decimus octauus.
Constructiuorum autē locorum nullus vtilis ad terminum. Non enim sufficit ostendere idē quod sub oratione & nomine est ad construendū quoniam diffinitio: sed & alia oportet omnia habere (quæ precepta sunt) diffinitionem. interimere igitur diffinitionem sic: & per hęc semper nuntentandum. Si autem construere volumus: primum quidem scire oportet quoniam nullus vel pauci disputantium, terminum syllogismo colligunt. sed omnes principium quod tale est accipiunt. Vt qui circa geometriam & Declaratio

Vicesimus numeros, & alias huiusmodi disciplinas. Deinde quoniam exacte quod alteri est negotium assignare, & quod est terminus: & quod diffinire oportet, nunc autem quantum sufficit ad partem utilitatem, tantum solum dicendum. quoniam possibile fieri definitionis & eius quod quid est, esse syllogismum. Nam si terminus est oratio, quod quid est esse rei indicat, & oportet ea quae in termino ponuntur in eo quod quid est de re sola predicari, predicantur autem sola in eo quod quid est generis & differentiae: manifestum quoniam si quis sumat ea quae solum de re in eo quod quid est predicari oportet, quod haec habens oratio: terminus ex necessitate erit. non enim contingit aliud esse terminum, eo quod nihil aliud in eo quod quid est de re predicatur. quod igitur possibile est ex termino syllogismum fieri: manifestum. Ex quibus autem oportet construere: determinatum est quidem in alijs diligentius. ad propositam autem methodum ipsidem loci viles. inspicendum enim in contrarijs, & in alijs oppositis, & totas orationes, & secundum partem consideranti. Nam si opposita opposita: & ea (quae dicta est) opposita necesse est esse. Quoniam autem contrariorum plures complexiones: sumenda est ex contrarijs qualiscumque: maxime apparebit contraria definitio. totas igitur definitiones quae admodum dictum est, considerandum. Secundum partem autem hoc praecipuum quidem quoniam assignatum genere recte assignatum est. Nam si contrarium in contrario, oppositum autem non est in eodem, manifestum quoniam in contrario erit, eo quod necesse est contraria in eodem genere, vel in contrarijs generibus esse. Et differentias quidem contrarias de contrarijs arbitramur predicari. Ut de albo & nigro. nam illud quod de segregatum, hoc autem congregatum visus. quare si de contrario contrariae predicantur, de opposito quae assignatae sunt predicabuntur. quapropter quia & generis & differentiae recte assignatae sunt, manifestum quoniam definitio erit, quae assignata est. An non necessarium est de contrarijs contrarias differentias predicari: nisi in eodem genere sint contrariae: quorum autem genera sunt contraria: nihil prohibet eandem differentiam de utrisque dici. ut de iustitia & iniustitia. nam illa quidem virtus: haec autem vitium aequae, quare id quod est aequae, differentia de utrisque dicitur. eo quod & corporis est virtus & vitium. sed hoc verum quod contrarium, aut contrariae, aut eadem differentiae sunt. si ergo de contrario contrariae predicantur, de hoc autem, non manifestum quoniam quae dicta est de hoc predicabitur. Vniuersaliter autem dicendo si definitio est ex genere & differentia: si sit contrarii definitio manifesta, & quae opposita definitio, manifesta erit. Nam quoniam contrarium in eodem genere vel in contrario, similiter autem & differentiae aut contrariae de eodem genere vel eadem predicantur, dilucidum quoniam de proposito, aut idem genus predicabitur quod de contrario, differentiae autem contrariae vel omnes vel aliquae, reliquae autem eadem, aut contra, differentiae quidem eadem, genera vero contraria, aut ambo contraria & genera & differentiae: nam eadem esse ambo non contingit. si autem secus: definitio eadem contrariorum erit. Amplius ex casibus & coniugatis. Necesse est enim consequi genera generibus, & terminos terminis. ut si obliuio, est scientiae amissio, & obliuio sci, amittere scientiam erit: & oblitum esse, amissio scientiam. vno igitur quolibet eorum quae dicta sunt confesso, necesse est & reliqua confiteri. similiter autem & si corruptio, dissolutio substantiae: & corruptio, dissolutio substantiae: & corruptio, substantiae dissolutio. similiter autem & in alijs. quare vno quouis sumpto: & reliqua omnia confiteatur oportet. Et ex similitudine se habentibus adinuicem. Nam si salubre est effectuum sanitatis, & habile effectuum bonae habitudinis erit: & adiurium effectuum boni. nam similiter vnum quodque eorum quae dicta sunt, ad suum finem se habet. quare si vnus eorum definitio est effectuum esse finis: & reliquorum, cuiusque sic erit definitio. Amplius ex eo quod

est magis: & similiter quod est similiter, quotiens contingit construere duas ad duo comparantem. Et si magis haec huiusmodi ista istius definitio, ista autem quae minus, definitio est: & haec quae magis, & si similiter haec huiusmodi, & ista istius, si altera alterius, & reliqua reliqua. Vna autem definitione ad duo comparata, aut duabus definitionibus ad vnum. nequaquam utilis ea quae ex magis est, consideratio. Nam neque vnus duorum, neque duas eiusdem definitiones possibile est esse. Sunt autem oportunitissimi locorum, & qui nunc dicti sunt, & qui ex casibus & qui ex coniugatis. quocirca & oportet maxime detinere & promptos habere hos. Vtilissimi enim ad plurima. Aliorum autem ipsi qui maxime sunt communes. Nam illi maxime reliquorum efficacissimi. ut inspicere in singularibus, & in speciebus considerare: si conueniat definitio, eo quod vniuersa species est. est autem vtilis hic locus ad eos qui ponunt ideas esse, quemadmodum prius dictum est. Amplius si per metaphoram dixit nomen vel idem de eodem predicauit ut diuersum: & si quis alius communis & efficax locorum, illo vtendum.

Et in capitis scholia. quae predicatorum constructio, quae destructio facilia & difficilia, loci noui. § 34. Et quod in eo quod quid est genus & differentiae predicantur. Cum definitio consistat ex genere & differentia, vna quidem aut pluribus, & de quopiam queritur quid est, accommodate respondeatur definitio, accommodate quoque genus & differentiae simul, respondentur. nam ea sunt, ipsa definitio. quare non ab re genus & differentiae in quid est predicari dicuntur. quatenus scilicet constant termini, definitionisque praedicati, atque praedicati genus si per se, seorsumque sumatur, in quid simpliciter praedicatur. differentia vero, eius adiecti seorsum non simpliciter in quid est, sed in quale quid est: vt ex numeris, § 3. & 19. quarti, § 35. In complexione proprii assignatur: in oratione, tamen si aliquando detur simplex proprii, rarius tamen (vt & hoc in loco dicitur) dicitur. § 38. Siue enim non propria, proprii quod equum, conuertitur: ac reuertat, siue substantiam indicet siue non.

De constructione & destructione praedicatorum loci. Cap. III.

Quoniam autem difficilius est construere quam destruere terminum, ex istis quae postea dicentur, manifestum. Nam posse ipsum, & sumere ab interrogantibus huiusmodi propositiones non facile, ut quod eorum quae sunt in assignata oratione hoc quidem genus: illud autem differentia, & quod in eo quod quid est genus & differentiae predicantur, sine his vero impossibile est definitionis syllogismum fieri. nam si quaedam & alia in eo quod quid est de re predicantur: incertum vtrumne quae dicta est, in alia eius definitio est. eo quod definitio, est oratio quod est indicans. Manifestum autem & etiam ex his, nam facilius, vnum enim concludere quam multa. interim etiam quid sufficit ad vnum differere, vnum enim quodcumque sit, destruetes: interempturi sumus terminum, at construenti, omnia necesse est construere quod insint, quae in termino sunt. Amplius construenti, quidem vniuersaliter statuendum syllogismum (nam oportet de omni de quo nomen: predicari & terminum, & etiam adhuc conuerti de quo oratione & nomine, si debeat proprius, esse assignatus terminus) destruenti vero non necesse ostendere vniuersaliter. sufficit enim ostendere quod de quopiam eorum quae sub nomine sunt: oratio non verificatur, & tamen vniuersale oporteat destruere: non tamen conuerti necessarium & in destruendo, nam sufficit destruenti vniuersale: ostendere quod de aliquo eorum de quibus nomen predicatur, oratio non predicatur, at conuerso non necessarium ut ostendatur, quod de quibus oratio non predicatur, neque nomen predicatur. Amplius etiam si omni ei inest quod sub nomine est, at non solum interepta est definitio. Similiter autem & circa proprium & genus se habet. In utrisque enim destruere quam construere facilius est, de proprio quidem manifesta

Declaratio

Vicesimusno
nus

Declaratio

Tricesimus.

Declaratio

Tricesimus

primus,

Declaratio

Tricesimus

secundus

Tricesimus
tertius

Declaratio

Tricesimus
quartus

Declaratio

stum: ex ijs quæ dicta sunt. nam vt plurimum in complexione proprium assignatur. quare destruere quidem est, vnum interimenti, construendi autem: omnia ratiocinatione colligere necesse est. penè autem & reliqua omnia quæcūque ad diffinitionem: & ad proprium cōueniet dici. nā & omni oportet quod sub nomine subconstruenti mōstrare qm̄ inest, destruendi autem sufficit ostēdere, vni non inesse. si vero & omni inest, at non solī: etiā sic destructū sit, perinde ac & in diffinitione dicebatur. De genere autem, quoniam construere quidem necesse est vno modo: qui omni ostendit inesse, destruendi autem dupliciter. nam siue nulli, siue alicui ostensum sit nō inesse, interemptum est quod in principio. item construendi quidē non sufficit quoniā inest ostendere: sed & quoniā vt genus inest ostendendū. destruendi autem sufficit ostendere non inesse, vel alicui, vel nulli. videtur autē quemadmodum in alijs, corrūpere quā facere facilius: sic & in his, destruere q̄ construere. In accidente vero vniuersale quidem facilius destruere quam construere. Nam cōstruenti quidē ostēdendum quoniā omni: destruendi autem sufficit ostendere vni non inesse.

Tricesimus quintus.

Declaratio.

Tricesimus sextus.

Declaratio

Tricesimus septimus

Declaratio

Particulare vero econuerso. nam facilius construere quam destruere. Construendi enim sat est ostendere alicui inesse, destruēdi autem ostendendū quoniā nulli inest. Manifestum autem qua de causa omnium facillimum est terminum destruere. Plurima enim sunt in ipso data multorum dictorum. ex pluribus autem citius fit syllogismus. nam verisimile, in multis: magis quā in paucis peccatum fieri. Amplius ad terminum quidem contingit & per alia argumentari. siue enim non propria sit diffinitio, siue non genus quod assignatur, siue non inest aliquid eorum quæ sunt in diffinitione: interempta sit diffinitio. ad alia autem neque ea quæ ex terminis: neque alia contingit omnia argumentari. sola enim ea quæ ad accidens: cōmunia sunt omnibus prædictis. inesse enim oportet vnum quodque eorum quæ dicta sunt. si autem non vt proprium inest genus: nondum interemptum est genus. similiter autem & proprium nō necessarium vt genus inesse, neque accidens vt genus aut proprium: sed inesse tantum. quare non possibile ex alijs ad alia argumentari: nisi in diffinitione solum. manifestum igitur quoniā facillimum omnium est, terminum interimeri: cōstruere autem difficillimum. nam & illa oportet omnia ratiocinatione colligere: & quod in sunt quæ dicta sunt, & quod genus quod assignatum est: quodque propria diffinitio, & adhuc præter hæc quod indicat quid est esse oratio: & hæc probe oportet fecisse. Aliorum autem proprium maxime huiusmodi. Nam interimere quidem facilius, eo quod ex pluribus plerunque fit.

Tricesimus octauus

Declaratio.

Tricesimus nonus

Declaratio

Construere autem difficillimum: quoniam multa oportet astruere, & adhuc quoniā soli inest, & quoniā conuersim prædicatur de re. Facillimum autem omnium construere accidens. Nam in alijs quidē non solum inesse, sed & quoniā sic inest ostendendum. in accidente vero quoniā inest dumtaxat, sufficit ostendere. Destruere autem difficillimum est accidens. Quia quam paucissima in eo data sunt. non enim consignificat in accidente quomodo inest. Quare in alijs quidem dupliciter interimere contingit, vel ostendendo quod non inest: vel quod non sic inest: in accidente vero non contingit interimere nisi ostendendo quod non inest. Loci igitur per quos copiosi erimus ad singula quæque problematum argumentari: fere sufficienter annumerati sunt.

Quadragesimus

Declaratio

Quadragesimus primus

SEPTIMI TOPICORVM ARISTOTELIS FINIS.

OCTAVVS TOPICORVM ARISTOTELIS.

Cap. I. Osti hęc autem de ordine & quonam pacto oportet interrogare dicendum. oportet autem: primū quidem, eum qui interrogare debet locum inuenire, vnde sit argumentandum. secundū autem interrogare & ordinare singula apud seipm̄, reliquū vero & tertiuū dicere iā eadem ad alterū. Quoad autem inueniat locū: similiter philosophi & dialectici consideratio. subinde vero illa ordinare & interrogare, propriū dialectici. ad alterum est omne quod tale est. philosopho autem & querenti per seipsum, nihil curę est si vera quidem sunt & nota per quæ syllogismus, & non ponat ea qui responderet. eo quod propinqua sint illis quæ sunt ex principio, & præuideat quod subsequatur est: sed fortasse & studiose agat, qm̄ maxime nota & Cuius Topicorum primi cap. scholia. Pro interrogare duo & viginti loci. Locis septem præcedentibus librorū fuerunt ad suppediendam argumentorum, ad problematum terminationem, copiam. vt quod quicquid inest, aut non inest, aut vt genus, aut vt proprium, aut vt terminus, aut vt idem. huius autem loci sunt ad instituendum nōc interrogantem, nunc respondentem, nunc vero communes. Similiter philosophi & dialectici consideratio. Philosophi sunt qui ex proprijs agunt, dialectici, qui ex cōmunijs. sed dialectici interrogat, philosophi autem non. Si vera quidem sint & nota, per quæ syllogismus. Ea per quæ est syllogismus, sunt propositiones, propositio: assumptioque & si opus fuerit sup probationes, quæ si veræ & notæ fuerint, & non admittat is qui responderet, non mulum curat responderet. Argumentantis est interrogare, & respondentis interrogata ponere, aut non ponere, hoc est admittere, aut non admittere. qui enim ponit dat interroganti atque admittit. qui autem non ponit, non admittit: sed aut dubitat, aut renuit, itque inficias. Proinde hæc particula ponere vbiq; intelligatur respondentis, & quæ ab ea deductæ sunt. Eo quod propinqua sunt quæ ex principio, ea quæ ex principio intelliguntur proposita, quæ ab initio ad discutendum in medium sunt adducta, & aliquando respondens, aut quia ab initio refutaui propositum, aut alia de causa: cum adducuntur vera & nota & percipiat propositum ex illis sequi illa non admittit. aduersus quem si philosophus, demonstratorque agit haud impendio curat, & id quidem non temere forsitan, nec ab re agens. vt paulo ante dictum est. at si fuerit dialecticus magis vrget negocium, & ex cōmunijs illum reuicere nititur. Aut vt dilucidior sit oratio. O ratio, disputatio. Si vero illam non ponat, si illam non det, atque admittat respondens: sed de hoc loquendi modo satis in quarto superiore scholio ammogitum est. Oculantem vero, ratiocinatione præcolligere oportet. Dialecticus sequentibus præceptis vti. vt dialectice fidem faciat, intendens & veram argumentationem, & veri assertionem. Sophista autē eisdem vt eretur: sed alio fine: vt falleret, astrueretque quod nō est, aut destrueret quod est. Queratur propter quid: queratur, ab ipso scilicet respondente, hoc est quæ omnia interrogata erunt, quæ necessaria sunt ad conclusionem, vtiq; adeo tamen occulte interrogata sunt, vt cum interrogans conclusionem dicat, asseratque, respondens adhuc seiscitatur & querit propter quid. Si oportet sumere, quamuis propositio proponatur indefinita, intelligitur tamen vniuersaliter. vt quod omnis qui irascitur, poenam appetit. At eis qui in ipsis proponunt, in ipsis de quibus differit, & non in coniugatis. vti si disceptatio est in principibus & primigenijs & proponunt in primigenijs. Instantia quæ non omnis qui irascitur, appetit poenam (nam parentibus irascitur) est falla oratio, qua respondens seipsum decipit. Nam deuitat eare respondententes scilicet. Quod sibi videtur ponit, ipsi scilicet respondentes magis dant & adnere respondentis. Amplius & per similitudinem interrogare. Cum interrogatur per similitudinem: non vniuersale, sed particulare sumitur. ideo forte ad occultationem valentius quod vt inductione. Hoc autem est simile inductioni non tñ idem. nā exemplū ad inductionē vt enthymema ad syllogismū, & vt imperfectū ad perfectū. Oportet autē & ipsum, ipsumque interrogantē. Dicere quod consuetum, ceu cōsueuerunt omnes matres diligere filios, solent qui irascitur oēs, poenam appetere. Et quod dicitur tale, vt dicitur matres omnes diligere filios, & similia apta sunt pponentibus ipsisque sumentibus atque interrogantibus. In fine recantant, reclamant, reuocantque ea quæ cōcesserunt, aut negantes ea se cōcessisse, aut id nō serio, aut se nolle nūc cōcedere. Aut interponere quæ nihil sunt vsui. A dialecticis nō intelserunt impertinentia ijs quæ necessaria sunt. vt ea quæ nihil ad disceptationē faciunt cōcedatur a respondentibus, sed vt occultent ea quæ ad positionē faciūt: quo illa facilius dentur a respondentibus. Inserere enim aliena vt dentur a respondentibus, sophisticum est, & decipere volentium.

Ponere

Propinqua ijs quæ ex principio

Sumere

Locī ad instruendum interrogantem, Cap. I.

Osti hęc autem de ordine & quonam pacto oportet interrogare dicendum. oportet autem: primū quidem, eum qui interrogare debet locum inuenire, vnde sit argumentandum. secundū autem interrogare & ordinare singula apud seipm̄, reliquū vero & tertiuū dicere iā eadem ad alterū. Quoad autem inueniat locū: similiter philosophi & dialectici consideratio. subinde vero illa ordinare & interrogare, propriū dialectici. ad alterum est omne quod tale est. philosopho autem & querenti per seipsum, nihil curę est si vera quidem sunt & nota per quæ syllogismus, & non ponat ea qui responderet. eo quod propinqua sint illis quæ sunt ex principio, & præuideat quod subsequatur est: sed fortasse & studiose agat, qm̄ maxime nota &

Primus locus interrogantis

Secundus, differentia philosophi & dialectici

propinque sunt dignitate. ex illis enim scientifici syllogismi. loci igitur unde oportet sumere: dicti sunt prius. de ordine autem & interrogatione dicendum, diuidendo propositiones quecumque sumende sunt ad necessarias. necessariae autem dicuntur per quas syllogismus fit. ¶ Quae autem ad has sumuntur: quatuor sunt. ¶ Aut enim gratia inductionis ut derit vniuersale: aut ad magnitudinem orationis, aut ad occultationem conclusionis, aut dilucidior sit oratio. preter has autem nulla est assumenda propositio: sed per has augere: & interrogare tentandum. ¶ Sunt autem quae ad occultationem: certaminis gratia, sed quia oē (quod cuiusmodi est) negotium, ad alterum est: necesse est & illis vti. ¶ Necessarias igitur per quas fit syllogismus, non statim preordinandum: sed ab eundem ad suprema. ¶ Ut non postulet quis contrariorum eandem disciplinam, si hoc voluerit sumere, sed oppositorum. posito enim hoc, & quoniam contrariorum eadem disciplina syllogismo colligit, eo quod ex oppositis, sunt contraria. ¶ Si vero illa non ponatur per inductionem: sumendum proponenti in particularibus contrariis. ¶ Nam aut per syllogismum, aut per inductionem, necessariae sumendum, aut has quidem inductione, illas autem syllogismo. ¶ Quaecumque autem valde manifeste sunt: illas quoque oportet proponere. nam immanifestus est semper in abscessu, & inductione quod secuturum est, & simul ipsas necessariae proponere. & quod non potest illo modo, sumere esse paratum. quod vero ad has sumptae sunt: accipiendae quidem illarum gratia. vnaqueque autem earum hoc modo vtendum, inducentem quidem a singularibus ad vniuersalia, & a notis ad ignota. nota autem magis quae secundum sensum: vel simpliciter, vel multitudini. ¶ Occultantem vero, ratiocinatione praecolligere oportet ea per quae syllogismus eius quod ex principio est debet fieri, & haec ut plurimum. ¶ Erat autem hoc: si quis non solum necessariae, sed earum (quae ad illas sunt vtilis) aliquam syllogisauerit. ¶ Amplius conclusiones non dicere, sed postea ratiocinatione colligere subitariae. ¶ Sic enim longissime abscedet ab ea (quae ex principio) positione. vniuersaliter autem dicendo sic oportet eum interrogare qui occulte interrogat. ut interrogata oratione & eo dicente conclusionem, querat propter quid. id autem erit maxime per antedictum modum. nam solo vltimo respondens: ex quibus accidit, non per membra digestis prioribus syllogismis. minime autem per membra digeritur syllogismus conclusionem: cum non eius sumptiones ponuntur, sed cum illa sumuntur, a quibus syllogismus fit. Vtile autem & non continua postulata sumere, ex quibus syllogismi, sed vicissim ad aliam & ad aliam conclusionem. Nam positus conuenientibus iuxta se inueniuntur: magis quod accidit ex ipsis manifestum, Oportet autem & diffinitione sumere (in quibus possibile est) vniuersalem propositionem: non in ipsis, sed in coniugatis. nam decipiunt falsa ratiocinatione se ipsos (quoniam in coniugato sumitur diffinitio) si non vniuersale concedunt. ut si oportet sumere quod qui irascitur appetit poenam: sumat autem, ira appetitus esse poenae propter apparentem parui pensionem: manifestum autem quoniam hoc sumptum habebimus vniuersale quod prelegimus. at eis qui in ipsis proponunt, sepe accidit ut abnuat respondens, eo quod magis se habeat in ea re instantia, ut quod non ois qui irascitur appetit poenam. Nam parentibus irascitur quidem, non autem poenam appetimus. Fortasse autem non vera instantia est. Nam a quibusdam sufficiens poena est, tristari solum: & facere poenitere. veruntamen habet aliquid verisimile, ut videatur irrationabiliter negare propositum. in ira autem diffinitione non sicut facile est instantiam inuenire. Praeterea proponere par est non ut propter id ipsum, sed alterius gratia eum qui proponit. Nam deuitant ea quae ad positionem sunt vtilia. Simpliciter autem dicendo, quam maxime facere dubium vtrum quod proponit, an oppositum sumere vult. Nam dubio existente quid-

Tertius
DeclaratioQuartus
Quintus

Declaratio

Sextus
Declaratio

Septimus

Octauus

Declaratio

Nonus
DeclaratioDecimus
DeclaratioVndecimus
DeclaratioDuodecimus
DeclaratioDecimustertius
Declaratio

nam ad positionem est vtile: magis quod sibi videtur, ponit. Amplius per similitudinem interrogare. Nam & verisimile, & latet magis vniuersale, ut quod quemadmodum scientia, & ignorantia contrariorum eadem: sic & sensus contrariorum idem. aut econuerso, postquam sensus idem contrariorum, & scientia. hoc autem est simile inductioni: non tamen idem. nam illic quidam a singularibus vniuersale sumitur, in similibus autem non est quod sumitur vniuersale sub quo omnia similia sunt. Oportet autem & ipsum libimet quandoque instantiam ferre. Nam in suspecte se habent respondentes ad eos, qui videntur iuste argumentari. Vtile autem dicere quod consuetum, & quod dicitur tale. Nam pigrescunt quod solitum est: dimouere, instantiam non habentes. simul autem & quia vtuntur & ipsi talibus: cauent ea dimouere. Amplius non sedule agere, & si omnino vtile sit. Nam aduersus sedule agentes: magis renituntur. Et vti in similitudine proponere quod propter aliud aliquid proponitur, & non propter se ipsum, vtile: ponent magis. Amplius non id proponere quod oportet sumere sed cui consequens id est ex necessitate. Nam & magis concedunt, eo quod non similiter, ex hoc manifestum fit: quod consecuturum est, & sumptum hoc, sumptum est & illud. Et id vltimo interrogare, quod maxime vult sumere. Nam maxime prima renunt, eo quod plurimi interrogatum prima interrogant, circa quae vel maxime student. Ad quosdam autem, prima quae vtilia sunt, proponere. Nam proterui maxime prima admittunt, nisi omnino manifestum sit quod secuturum est: in fine autem proteruiunt, similiter autem & quicumque arbitrantur acuti esse in respondendo, ponente enim prima: in fine recantant, tanquam nihil acciderit ex ipsis quae posita sunt, ponunt autem prompte confidentes habitui: & arbitantes nihil esse passuros. Amplius prolongare & interponere quae nihil vtili ad orationem, quemadmodum pseudographia videntes. Nam cum sint plura: immanifestum in quod falsum sit, quare & occultant quoniamque interrogantes, in absconso proponentes ea quae per se proposita, non ponerentur, ad occultationem igitur dictis est vtendum.

Ecundi cap. scholia. Pro respondente loci alij quinq; & viginti. & dubitatio vna. ¶ 23. Ad ornatum vero inductione, ex superioris capitis calce verbum vtendum est, intelligendum. Ad ornatum, ad prorogandam atque prolongandam orationem, magnitudo enim & prolongatio orationis, ornatus gratia esse debet. ideo cum numero, 3. quatuor enumerasset, inductionem, magnitudinem orationis, occultationem conclusionis: & orationis diluciditatem, ornatum non noiauit. nam ex secundo enumeratio intelligitur. ¶ Inductio igitur quale quid est manifestum, de inductione secundo priorum numero 109. sed illa magis est iam ad syllogismum reducta. quae autem nondum est ad syllogismum reducta: ea argumentatio est quae ex singularibus, ut par est enumeratis, vniuersale colligit: & sub singularibus etiam minus communia comprehendimus. ¶ 24. Qualia Homerus & non qualia Cherylus, Homerus & Cherylus poetae Graeci ut Vergilius & Bauus Latini. Homerus & Vergilius probi & imitandi poetae, Cherylus & Bauus inepti, & bonorum gemuli, de quibus & poeta Faustus. Mauius insurgit, Bauo comitatus inepto.

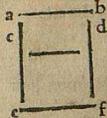
Et factus similis Cherylus arte furis.

¶ 25. Dicitur est autem de his & prius, secundo scilicet priorum analyticorum numero. 112. ¶ 28. Inducentem prius. Oportet quod in aliquibus inducat priusquam efflagitet instantiam. ¶ 29. In altero instantiam ferre, ut quod alter parium numerorum sit primus. ¶ 31. Eo quod trahente re amittit quidem disciplinam, oblitus autem non est, dicebat deliquio existere disciplinam haberi, quod deliquit esse ex obliuione terrae, luminis in luna priuatio. at cum deliquit non erat, non amplius erat disciplina, quoniam quid id falsum putaret: deliquit (ut pote quod nihil esset) esse priuationem luminis in luna, obliuione terrae prouenientem, non tamen cum dicebat qui scilicet esse oblitus, sed illi parum intelligere videbantur, vniuersalia vniuersalesque notiones cura temporis relinquere: & neque hic, neque nunc significare & non minus veras esse, nulla rotatione caeli existente: quae nunc quoque sunt: cum caeli rotatio re ipsa existit. ¶ 33. Demonstrati quidem & non differenti, demonstrare est scientis, differere autem dialectice ille ex proprijs, hic ex cōtib; ille ex solis necessarijs, hic vti quae ex necessarijs, & vti similibus. ¶ Non impossibile dicunt esse, respondentes non fatetur esse impossibile. ¶ 39. Tentandum sic proponere huiusmodi propositionum: huiusmodi problematum, determinando vel diuidendo & forma superiore interrogando, ut putatne, nonne sic, an secus & similibus. ¶ 40. Quare aut nungatur saepe repetendo idem. ¶ 41. Et quae natura sunt prima, prima, prima principia quae priora non habent, postrema sunt vltima & quae remotissima sunt a principijs, ut dare quadrato equum circuli

Decimus quartus
DeclaratioDecimus quintus
Declaratio
Decimus sextus
DeclaratioDecimus septimus
Declaratio
Decimus octauus
Declaratio
Decimus nonus
DeclaratioVicesimus
Declaratio
Vicesimus primus
DeclaratioVicesimus secundus
Declaratio

Faustus

aut circulo æquū quadratū, date spherā æqualē cubo & similia. ¶ 42. Cum sint pauca media horūq; & principiorū hincingularib; p pluralibus vti videbatur Aristoteles. ¶ 43. Non habet qd increpet. Interrogat; nō potest iuste increpare tales diffinitiones cū ignoret an quicq; trāslatitē dictū sit. obiurgaret tñ iuste per numerū. 7. sexti si id cognosceret. ¶ 44. Diffinitio autē cōtrarij. vt q; cōtraria sunt quæ sub eodē genere maxime distāt nata eīdem vicissim inesse, seq; ad eodē mutuo expellere. nā nō cōtingit maxime distare nisi vñ vñ. ¶ Linea ad latus secar planū, qñ in superficie equidistantium laterum ad latus per aream, linea dicitur inesse, seq; ad eodē mutuo expellere. nā nō cōtingit maxime distare nisi vñ vñ. ¶ Linea ad latus secar planū. ¶ 46. Simpliciter autē prima elementorū. Elementa vt sapienscule iā dictū est, sunt principia. ¶ 48. Creditur ex minus credibilib; nam ex singulis, & quæ sensui sunt obnoxia, quæ quidem minus credibilia simpliciter, sed nobis credibilia.

Pro introductione respondentis loci alij. Cap. II.

Vicesimus tertius
Declaratio

Dornatum vero, inductione, & conclusione eorum quæ affinia sunt. ¶ **I**nductio igitur quale quid est, manifestum, diuidere autem huiusmodi: vt scientiam scientia esse meliorem, aut eo q; exactior est, aut q; meliorem, & q; scientiam alia quidem sunt contemplatiue, alie autem actiue, alie porro effectiue, nam vnum quodq; talium, coornat quidem orationem, at non necessarium est, vt dicatur ad cōclusionem. ¶ **A**d diluciditatem autem exempla & similitudines afferendum. ¶ **E**xempla autem accommodata, & ex quibus scimus: qualia Homerus, non qualia Cherilus, sic em̄ clarior erit quod proponitur. ¶ **V**tendum autem in differendo, syllogismo quidē ad dialecticos magis q; ad multitudinem: inductione vero contra, ad multitudinem magis. ¶ **D**ictum est autē & de his, & prius. ¶ **E**st autē in aliquibus quidē inducenti possibile interrogare vniuersale: in aliquibus vero non facile, eo quod non positum sit similitudinibus nomen, omnibus commune, sed quando oportet vniuersale sumere, sic in omnibus talibus esse dicunt. ¶ **I**d autem determinare difficillimum est, qualia sunt ea quæ proferuntur huiusmodi, & qualia non, & propter hoc sepe numero dissident in disputationibus: alij quidem dicētes, similia esse, quæ non sunt similia, alij vero dubitantes quæ sunt similia, non esse similia. ¶ **Q**uare titandum in oibus talibus: ipsum noia effingere, vt neq; respondentē liceat dubitare quod non similiter quod infertur: dicitur, neq; interroganti calumniari, vt similiter dicto, eo quod plura eorum quæ non similiter dicuntur similiter videntur dici. ¶ **Q**uā autem inducenti in pluribus, non dederit vniuersale, tunc iustum est efflagitare instantiā, non dicēte autem ipso in aliquibus sic, non iustum est efflagitare, in aliquibus non sic. ¶ **O**portet em̄ inducentem prius sic instantiam efflagitare. ¶ **E**fflagitandum autem instantiā non in eo quod proponitur ferre: nisi vnum tm̄ sit huiusmodi, vt dualitas parium numerorum solus primus. ¶ **N**am oportet & eum qui instat in altero instantiā ferre, aut dicere quod hoc solū tale est. ¶ **A**d eos autē qui instant vniuersali non in eodē autē instantiam ferunt sed in æquiuoco (vt quod habeat aliquis non suū colorē, vel pedem, vel manū, habebit em̄ pctor non suū colorē: & cocus pedē nō suū) diuidēdo reuera in talibus interrogādū est. ¶ **N**ā late equiuocatione, bñ viderētur instare ppositioni. ¶ **S**i autē nō in equiuoco sed in eodē instās, ppediat interrogatio: oportet auferētē id i quo instantia ē, pponere reliquū, vniuersale faciēdo, donec sumat quod vtile est. ¶ **V**t in obliuione & in oblitū esse, nō em̄ concedunt eum qui amisit disciplinā oblitū esse, eo quod transeunte re amisit quidem disciplinā, oblitus autē non est, dicendū autē auferenti id in quo instantia est reliquum, vt si permanēte re amisit disciplinam, iccirco oblitus esse, similiter autem & contra instantes qm̄ maiori bono, maius opponitur malum, proferunt em̄ qm̄ sanitati minori bono q; bona habitudo, maius malū opponitur, nā egritudine maius esse malum mala habitudine, auferendum igitur & in hoc id in quo instantia est, nam ablato, magis ponet, vt qm̄ maiori bono maius malū opponitur, nisi cōferat alterū ad alterū, quæadmodū bona habitudo ad sanitatem.

Vicesimus quartus
Declaratio
Vicesimus quintus
Declaratio
Vicesimus sextus
Declaratio

Vicesimus septimus
Declaratio
Vicesimus octauus
Declaratio

Vicesimus nonus
Declaratio
Tricesimus
Declaratio

Tricesimus primus
Declaratio

Nō solū autē eo instāte hoc faciendū: sed & si sine instantiā negat, eo q; pui-
deat aliqd talium. Nā ablato eo, in q; instantia est: cōpellet ponere, eo q; nō pui-
deat in reliquo, in aliq; nō sic esse. Si autē non ponat, efflagitat; instantiā non
habebit assignare. Sunt autē hm̄ oī ppositionū q; in aliq; falsę sunt, in aliquo autē
verę, in his em̄ par est auferre: reliquū autē verū relinq;re. Si autē in multis ppo-
nenti nō ferat instantiā: postulandū est ponere. Nā dialectica est ppositio ad
quā sic in plurib; se habentē: non est instantia. Quā autē cōtingit idem & sine
impossibili & per impossibile syllogizare: demonstrant q; dem & non differenti
nihil refert vel sic vel illo mō syllogismo colligere, differenti autē nō est vten-
dū per impossibile syllogismo, nā si sine impossibili qdē syllogismo colligat: mi-
nime fiet vt dubitent, at qñ per impossibile syllogisant (nisi valde manifestū
sit falsum esse) non impossibile dicunt esse, quare non fit interrogātibus quod
volunt. Oportet autē pponere q; cūq; in pluribus quidem sic se habent. In-
stantia autē aut oīno nō est, aut non in superficie est cōspicere, nā q; nō possunt cō-
spicere in qb; non sic: tanq; verum qdē sit ponunt. Non oportet autē cōclusi-
onē, interrogationē facere. Alioq; autē: eo renuente nō vidēt fieri syllogis-
mus, nā & sepe cū non interrogat, sed vt sequens infert: negant, & hoc facien-
tes non vident redargui iis q; non cōspiciunt qdē accidit ex iis q; posita sunt, qñ
igitur nō dicens qdē accidere, interrogabit, ille autē negabit: oīno vidēt fieri
syllogism;. Non videtur autē oē vniuersale dialectica ppositio esse, vt qd est
hō: aut quot modis dicit bonū: est ei dialectica ppositio, ad quā est respondere
sic vel non, ad dictas autē non est, quare non sunt dialecticę hm̄ oī interrogatio-
nes, nisi ipse determinans vel diuidēs dicat: vt putatne bonū sic vel nō sic dī-
nā ad talia facilis rñsio vel affirmādo vel negando, qua propter tetandū sic p-
ponere hm̄ oī ppositionū. Simul autē & iustū fortasse ab illo interrogare: quot
modis dicit bonū, qñ hoc diuidente & pponente, nullo mō cōcesserit. Quis
quis aut vnam orationē multo tempore interrogat: male interrogat. Nam
si respondeat quidem ei interrogato quod interrogat: manifestum q; multas
interrogationes interrogat, aut frequēter easdē, quare aut nugat, aut non habet
syllogismū, nam ex paucis oīs syllogismus, si vero non rñdeat: qd aut nō incre-
pat aut discedit. Est autē argumentari difficile: & sustinere facile ipsas suppo-
sitiones. Sunt autē talia, & q; natura sunt prima: & q; postrema. Nā prima qdē
termino egent, postrema vero per multa terminant volenti cōtinuū sumere a
primis, aut sophisticę vidēt argumentationes. Impossibile em̄ demonstrare q; ppiā
est eum q; non incipit a ppiis principiis, & connectit vsq; ad vltima, diffinire
aut nihil ducunt rñdētes, neq; si interrogans diffinierit: aduertunt, atq; non fa-
cto manifesto q; dnam est qdē ppositum est non facile est argumentari, maxime
autem qdē tale est, circa principia accidit, nam alia qdē per hęc monstrantur: ip-
sa vero non contingit p alia, sed necesse est diffinitione talium, vñ quodq; co-
gnoscere. Sunt autem difficile argumentabilia & q; valde propinqua sunt prin-
cipio. Non em̄ contingit plures ad hęc rationes inuenire: cum sint pauca me-
dia horūq; & principiorū, per q; necesse est mōstrare ea q; post illa sunt. Ter-
minorum autē difficile argumentabiles: ii omnium maxime sunt, quicunque
vtuntur talib; nominibus, q; primum qdē manifesta sunt: simplr ne dicant an
multipliciter, adhuc autem q; neque nota vtrum proprie, an secundū metapho-
ram de diffinito dicantur. Nam quia obscura sunt: non habet argumenta, quæ
vero ignorantur si absque metaphora dicit qdē tale est: non habet qdē increpet.
Omnino autē omne pblema qñ difficile argumentabile vel termino indi-
gere arbitrandum est, vel est eorum q; multipliciter, vel eorum quæ secundum
metaphorā de diffinito esse dicant, vel non lōge a principiis: vel q; non mas

Tricesimus
secundus
Declaratio
Tricesimus
tertius
Tricesimus
quartus
Declaratio
Tricesimus
quintus
Tricesimus
sextus
Declaratio
Tricesimus
septimus
Declaratio
Tricesimus
octauus
Tricesimus
nonus
Quadragesimus
Declaratio
Quadragesimus
primus
Declaratio
Quadragesimus
secundus
Declaratio
Quadragesimus
tertius
Declaratio
Quadragesimus
quartus

Declaratio
Quadragesimus quintus.

Declaratio
a — b
c — d
e — f
Quadragesimus sextus
Declaratio

Quadragesimus septimus.

Dubitatio.

manifestum est primum nobis hoc idem, secundum quem dictorum modorum est quod dubitationem prestat. Nam cum est manifestum modus manifestum quoniam aut diffinire oportebit, aut diuidere, aut medias propositiones inuenire. nam per hoc monstrantur ultima. In multis autem positionibus (non bene assignata diffinitione) non facile disputare ac argumentari. Vt vtrum vnum vni contrarium, an plura, diffinitis autem contrariis aliquid non facile est ostendere vtrum corrigat plura eadem esse contraria, an non. eodem autem modo & in alijs diffinitione indigentibus. videntur autem & in disciplinis quedam ob diffinitionis defectum, non facile describi. vt & quoniam ad latus secat planum linea: si recta diuidit & lineam & locum. diffinitione autem dicta statim manifestum est quod dicitur. nam eandem ablationem habent loca & lineae. est autem diffinitio eius orationis, hec. Simpliciter autem prima elementorum: positus quidem diffinitionibus (vt quid linea, vel quid circulus) facillimum ostendere: verum non multis ad vnum quodque eorum est argumentari. Eo quod non sunt multa media. si autem non ponantur principiorum diffinitiones, difficile fortasse autem omnino impossibile. Similiter autem his, & in istis que sunt circa orationes se habet. non igitur latere oportet: quoniam difficile argumetabilis est positio, quod passa est aliquid eorum que dicta sunt. quoniam autem erit ad dignitatem & propositionem: maior labor disputare quam ad positionem. Dubitare autem possit quispiam vtrum ponenda sint talia an non. nam si non ponat, sed poscat & ad illa disputare: maius precipiet quam quod in principio positum est. si vero ponat: credet ex minus credibilibus. si igitur oportet non difficilius problema facere: ponendum. si autem per notiora syllogizare: non ponendum. An discenti quidem non ponendum, nisi notius sit: exercitato vero ponendum, si verum solum videtur: quare manifestum quoniam non similiter & interroganti & docenti existimandum esse ponendum. quo pacto igitur interrogare & ordinare oportet: pene sufficiunt que dicta sunt.

Erri cap. scholia. Quid opus rudentis. de quo sequentes locos intendit. & p. instruet rudente. loci quatuor & viginti. ¶ 49. Nam alterum fortasse peccat. Alterum peccat, altera absurditas si poneretur quod etiam poni non debet: nullo pacto positum, datururari. ¶ 51. Ponendo probabilis, aut improbabile positionem, aut neutram, ponendo oppositum aut inopinabilem positionem, aut neutram, & absurditates, obliquitates que nunc obligationem dicuntur: locorum huius capituli sunt prolapsiones. ¶ Vel dandi, vel non dandi quod interrogandum est: ponendi vel non ponendi, concedendi vel non concedendi. ¶ Necessesse est conclusionem probabilis fieri: quod interrogans intendit concludere oppositum positionis. ¶ 52. Nam cum improbabilis est positio probabilis est conclusio. interrogans qui respondenti aduersatur: semper intendit oppositum positionis respondentis. quo fit: vt si positio inopinabilis sit, conclusio opinabile est: eius oppositum inopinabile est. ¶ 57. Aut non ad orationem: aut nihil faciat ad orationem. ¶ 58. Ad deuitationem absurditatis. nam quoniam admittuntur illa que non videtur: colligitur aliquando ex illis absurda. Cum autem id per dixerit: nihil in eodem videtur, si absurdum sequatur ad id quod datur erit. ¶ 59. Propinquam ei quod est in principio, quod est ad modum propinquum ei quod ab initio positum est: adeo vt prope modum videatur petere, quod propositum est. ¶ Proteruire est: proteruire, ineptire, graue, difficilem, molestumque se prebere. ¶ 71. Sustinere autem & positionem & diffinitionem ipsam subijci oportet per argumetando. ipsum rudentem, debet esse secum per argumetari ad positionem suam: vt instructor ad alienas interrogaciones inueniatur, faciliusque obiecta diluat alterius, si falsa erunt. ¶ 73. vt si quis dicat sedentem scriberem id intellige vniuersaliter. ¶ Quamuis falsum postulatam, postulatam: ea oratio omnem sedentem describere. ¶ Que falso describuntur: ea sunt in quibus cadit pseudographia.

¶ Loci pro respondente.

Cap. III.

Quadragesimus octauus.
Declaratio.

Enrisione autem primum quod determinandum quodnam est opus bene rudentis, que ad modum bene interrogantis. Est autem interrogantis quod sic deducere orationem: vt faciat rudentem dicere iopabiliora que ea que propter positionem sunt necessaria. rudentis vero non propter se apparere accidere impossibile, aut quod propter opinionem est: sed propter positionem. nam alterum fortasse peccat: ponere

primum quod non oportet, & positum non seruare aliquo modo. ¶ Quia autem sunt indeterminata istis que propter exercitationem & experientiam orationes faciunt (nam eadem considerationes & discipulis & docentibus & concertantibus: neque his & istis que exercent se inuicem inspectionis gratia. nam discipuli quidem ponenda sunt semper ea que videntur. neque enim conatur falsum vllus docere. concertantium vero interrogantem quidem videri aliquid facere oportet omnino rudentem aut nihil videri pati) & in dialecticis confessionibus que non concertationis gratia, sed experienti & inspectionis orationes faciunt, nondum enucleatum est quo pacto oporteat coniectare rudentem, & qualia dare & qualia non: ad bene aut non, seruandam positionem. quoniam (inquam) nihil habemus traditum ab alijs: ipsi aliquid dicere tementus. Necessesse est autem rudentem sustinere orationem: ponendo aut probabilem, aut improbabilem positionem, aut neutram, & aut simpliciter probabilem, aut improbabilem, aut indeterminate, vt huic alicui, vel alii. Nihil autem refert quomodo concunq; dum ea probabilis, aut improbabilis sit. nam idem modus erit bene rudenti: vel dandi vel non dandi quod interrogatum est. nam cum improbabilis est positio necesse est & conclusionem probabilem fieri. cum vero probabilis est probabilem, nam oppositum semper positionis interrogans concludet. si autem neque probabile, neque improbabile quod positum est: & conclusio erit talis. Quoniam autem bene syllogizans, ex probabilioribus & notioribus, propositum demonstrat manifestum est quod quoniam simpliciter est improbabile quod proponitur, non dandum est rudenti, nec quod non videtur simpliciter, nec quod videtur quidem, minus autem conclusione videtur. Nam cum improbabilis est positio: probabilis est conclusio. quare oportet quod sumuntur, probabilis esse omnia: & magis probabilis quam quod proponitur, si debet per notiora quod minus notum est concludi. quare si neque tale est quippiam eorum que interrogantur: non ponendum est rudenti. Simpliciter autem si est probabilis positio: dilucidum est quoniam conclusio simpliciter improbabilis, ponendum igitur & quod videtur omnia: & eorum que non videntur, quae concunq; minus sunt improbabilia conclusione. Nam sufficienter sic videbitur disceptatum esse. Si recte autem erit & si neque improbabilis: neque probabilis, est positio. Nam sic & que videntur, omnia dandum: & eorum que non videntur, quae concunq; minus sunt improbabilia conclusione. sic enim probabiliores accidit orationes fieri. Si igitur simpliciter quidem probabile, vel improbabile quod ponitur: ad ea que videntur simpliciter, comparatio facienda. Si autem non simpliciter probabile vel improbabile sit quod ponitur sed rudenti: ad se ipsum, quod videtur & quod non videtur iudicando, ponendum vel non ponendum. Si vero alterius opinionem tutetur rudentis: manifestum quoniam ad illius intelligentiam aspiciendo, ponere singula debet & negare. quare & qui curant extraneas opiniones (vt bonum & malum esse idem quem ad modum Heraclitus inquit) non dant non adesse simul contraria eadem. non quia non videntur eis hec: sed quia secundum Heraclitum sic dicendum. faciunt hoc autem & qui suscipiunt abinucem positiones. coniectant enim ac si is dicat quod ponit, manifestum igitur que coniectandum respondenti siue simpliciter probabile, siue alicui positum est. Quoniam autem est necesse omne quod interrogat aut probabile, aut improbabile esse, aut neutrum, & ad orationem, aut non ad orationem attinere quod interrogatur, si sit quod quod videtur, & non ad orationem: dandum est dicendo quod videtur. Non enim interimitur, positum eo, quod in principio. Si vero non videtur, & non ad orationem: dandum quod dem, & consignificandum quod non videtur, ad deuitationem absurditatis. Si vero sit ad orationem & videatur: dicendum quoniam videtur quod dem: sed valde propinquum ei quod in principio est, & interimitur (eo positum) quod propositum est. Si autem ad orationem quidem, valde autem improbabile postulatam: dicendum quod accidit hoc positum, ad valde absurdum esse quod proponitur. Si vero neque probabile neque improbabile, si nihil quod dem ad orationem:

Quadragesimus nonus.

Quinquagesimus.
Declaratio.

Quinquagesimus primus
Declaratio.

Quinquagesimus secundus.

Declaratio.
quinquagesimus tertius.
Declaratio.
quinquagesimus quartus.

quinquagesimus quintus.

quinquagesimus sextus.
Declaratio
quinquagesimus septimus.
quinquagesimus octauus.
quinquagesimus nonus.
Sexagesimus